

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

*/Рекомендація кафедри до захисту
Підпис зав. кафедри/*

Фелешук Іванна Петрівна
**ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ У ЛЮДЕЙ З
РІЗНИМ ЕКОНОМІЧНИМ СТАТУСОМ**

Спеціальність 8.053 «Психологія»

Магістерська робота на здобуття кваліфікації магістра

Кафедра клінічної психології
Науковий керівник –
Ніздрень-Федорович Олександра Андріївна;
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри клінічної психології УКУ

Львів – 2019

Факультет наук про здоров'я

Кафедра клінічної психології

Пояснювальна записка

до магістерської роботи

магістр

(освітній ступінь)

на тему:

Особливості суб'єктивного благополуччя у людей з різним економічним статусом

Виконала: студентка 6-го курсу,

Групи

Спеціальності 053. Психологія

Фелешук І.П.

Керівник: Ніздрень-Федорович О.

Рецензент:

Львів – 2019

Факультет наук про здоров'я
Кафедра клінічної психології

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 053. Психологія

Освітня програма: Клінічна психологія з основами когнітивно-поведінкової терапії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я

НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Фелешук Іванні Петрівні

1. Тема роботи: Особливості суб'єктивного благополуччя у людей з різним економічним статусом

Керівник роботи: Ніздрань Олександра_____, канд. психол. наук, доц.
кафедри клінічної психології УКУ,

затверджені Вченою Радою факультету від « ____ » _____ 20__ р.

№ протоколу

2. Строк подання студенткою роботи:

3. Вихідні дані до роботи: вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

8. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): магістерське наукове дослідження містить рисунки і таблиці.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			
3			

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і погодження теми		
2	Обговорення методології та структури дослідження. Підбір опитувальників		
3	Здача опису роботи та бібліографії		
4	Опрацювання I розділу		
5	Представлення I розділу магістерської роботи		
6	Опрацювання II розділу		
7	Представлення II розділу магістерської роботи		
8	Проведення опитування		
9	Статистичне опрацювання даних та написання III розділу		
10	Представлення III розділу дослідження		
11	Попередній захист магістерської роботи		

Студентка _____

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПРИ ВПЛИВІ МАТЕРІАЛІЗМУ, ЦІННОСТЕЙ, ТА РІВНЯ ДОХОДУ	13
1.1 Суб'єктивне благополуччя	13
1.2 Суб'єктивне благополуччя як важлива оцінка якості життя людини	16
1.2.1 Відношення суб'єктивного благополуччя до соціальних стосунків	17
1.2.2 Відношення суб'єктивного благополуччя до роботи і доходу	18
1.2.3 Відношення суб'єктивного благополуччя до здоров'я та довголіття	18
1.2.4 Соціальні вигоди суб'єктивного благополуччя	19
1.3 Матеріалізм та цінності як змінні впливу на суб'єктивне благополуччя	20
1.4 Зв'язок між матеріалізмом, цінностями та суб'єктивним благополуччям	25
1.5 Визначення доходу	27
1.5.1 Зв'язок між рівнем доходу та суб'єктивним благополуччям	27
1.6 Теоретична модель впливу матеріалізму, цінностей та рівня доходу на суб'єктивне благополуччя людей	29
РОЗДІЛ II ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ЦІННОСТЯМИ, МАТЕРІАЛІЗМОМ ТА СУБ'ЄКТИВНИМ БЛАГОПОЛУЧЧЯМ ЛЮДЕЙ З РІЗНИМ ФАКТИЧНИМ ДОХОДОМ	31

2.1	Методичні засади дослідження взаємозв'язку цінностей, матеріалізму з суб'єктивним благополуччям осіб з різним рівнем фактичного доходу	31
2.1.1	Обґрунтування вибору методик для дослідження суб'єктивного благополуччя	31
2.1.2	Обґрунтування вибору методик для дослідження матеріалізму	37
2.1.3	Обґрунтування вибору методик для дослідження цінностей	39
2.2.	Процедура проведення і характеристики вибірки емпіричного дослідження взаємозв'язку цінностей та матеріалізму з суб'єктивним благополуччям осіб з різним рівнем фактичного доходу	43
2.2.1	Особливості проведення даного емпіричного дослідження	43
2.2.2	Характеристики вибірки даного емпіричного дослідження	45
2.3.	Аналіз результатів емпіричного дослідження взаємозв'язку цінностей та матеріалізму з суб'єктивним благополуччям осіб з різним рівнем фактичного доходу	47
2.3.1.	Дослідження змінних, які могли б мати вплив на матеріалізм, цінності та суб'єктивне благополуччя	47
2.3.1.1.	Матеріалізм, суб'єктивне благополуччя та цінності в залежності від статі	48
2.3.1.2.	Матеріалізм, суб'єктивне благополуччя та цінності в залежності від джерел доходу	50
2.3.1.3.	Матеріалізм, суб'єктивне благополуччя та цінності в залежності від рівня освіти	51
2.3.2.	Дослідження взаємозв'язку цінностей та матеріалізму з суб'єктивним благополуччям у людей з різним рівнем фактичного доходу	52
2.3.2.1.	Взаємозв'язок фактичного доходу, рівня задоволеності цим доходом та матеріалізму	52

2.3.2.2. Взаємозв'язок фактичного доходу, рівня задоволеності цим доходом та матеріалізму	53
2.3.2.3. Взаємозв'язок рівня матеріалізму та суб'єктивного благополуччя	55
2.3.2.4. Взаємозв'язок матеріалізму та фактичного доходу людини в сукупності на суб'єктивне благополуччя зі взаємодією та без	57
2.3.2.5. Взаємозв'язок матеріалізму та фактичного доходу людини в сукупності на суб'єктивне благополуччя без взаємодії та з	61
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	74

ВСТУП

Актуальність теми. Відповідно до уже існуючих досліджень матеріалізму та цінностей, досягнення важливих внутрішніх (нематеріальних) життєвих цілей призводить до збільшення задоволеності життям[3]. Внутрішні життєві цінності, такі як допомога іншим чи самореалізація, мають позитивний зв'язок з суб'єктивним благополуччям людей, в той час як зв'язок між зовнішніми цінностями, такими як слава або гроші, і суб'єктивним благополуччям є більш складними[39].

Зараз існує небагато досліджень, які вивчали взаємозв'язок між суб'єктивним благополуччям і матеріалізмом, тому що дана тема все ще залишається досить новою. Дослідники, погодилися, що існує негативний зв'язок між матеріалізмом і суб'єктивним благополуччям, але і досі не прийшли до єдиної думки про причинно-наслідкову природу цих відносин. Загальні результати існуючих дослідження демонструють, що високий матеріалізм пов'язаний з низьким рівнем суб'єктивного благополуччя.

Люди з високим рівнем матеріалізму вважають, що більше майна означає більше задоволення життям[69]. Насправді, це переконання є помилковим, оскільки в більшості наукових досліджень щодо даного питання говориться, що матеріалізм має постійну негативну кореляцію з суб'єктивним благополуччям[6; 65; 66]. Вперше взаємозв'язок між матеріалізмом і компонентами суб'єктивного благополуччя, такими як задоволеність життям, суб'єктивне щастя та позитивний афект, було виміряно у 1992 дослідниками Річінсом і Доусоном[1]. Результати продемонстрували, що матеріалізм був негативно пов'язаний з благополуччям в усіх вимірних аспектах.

Незважаючи на численні висновки щодо негативної залежності між матеріалізмом і суб'єктивним благополуччям, багато людей все ж продовжують прагнути до досягнення матеріальних цілей. Численна

кількість попередніх досліджень має спільний негативний погляд на матеріалізм[6; 65; 66], але так як матеріалізм продовжує існувати в сучасному суспільстві, можна поставити питання чи має матеріалізм якісь позитивні переваги, щоб пояснити, чому люди продовжують підтримувати матеріальний спосіб життя. Не існує жодного дослідження, яке б показало якісь корисні значення для суб'єктивного благополуччя.

Також існує значна кількість досліджень щодо взаємозв'язку фактичного рівня доходу людини та суб'єктивного благополуччя. Більшість досліджень демонструє позитивну кореляцію[45; 47; 49] між доходом і суб'єктивним благополуччям.

Тим не менш, незважаючи на широкий резонанс цієї теми у світовій науці, в Україні ми змогли знайти лише три наукові статті[70; 71; 72], які тільки опосередковано торкаються цієї проблеми. Проте, за даними ВООЗ[73], станом на 2017 рік, кількість людей, що страждають від депресії, що свідчить про низький рівень суб'єктивного благополуччя, в Україні офіційно становить 6.3%, а це майже 3 мільйони людей.

Інтерес до цього дослідження зумовлений ще й тим, що ми живемо на пострадянському просторі, де тема грошей та матеріальних цінностей є дещо стигматизуючою. Відповідно, такі дослідження можна розглядати, як приклад психоедукації для людей, які страждають від схожих проблем та не мають доступу до англійських джерел чи повноцінної терапії. Економічна складова є особливо важливою, зважаючи на економічну ситуацію та незадовільний стан сфери охорони психічного здоров'я в Україні.

Саме тому, базуючись на вищезазначеній інформації, вважаємо, що дослідження взаємозв'язку матеріалізму, цінностей, матеріального статусу та суб'єктивного благополуччя є важливим для подальшого розвитку української клінічної психології.

Об'єкт дослідження – значення суб'єктивного благополуччя людей з різними рівнями фактичного доходу та матеріалізму.

Предмет дослідження – матеріалізм, цінності та фактичний дохід, як предиктори рівнів суб'єктивного благополуччя людини.

Мета дослідження – розглянути кореляцію між матеріалізмом, цінностями та їх впливом суб'єктивне благополуччя у людей з різним рівнем фактичного доходу.

Завдання дослідження:

1. Розкрити зміст поняття суб'єктивного благополуччя;
2. Порівняти рівні матеріалізму та суб'єктивного благополуччя людей з різним фактичним доходом;
3. З'ясувати взаємозв'язок між цінностями людей (матеріальними та нематеріальними) та суб'єктивним благополуччям;
4. Провести аналіз та інтерпретацію результатів дослідження;
5. Проаналізувати й систематизувати теоретичні підходи та дані емпіричних досліджень, щодо рівня матеріалізму, фактичного доходу та цінностей цінностей як предикуючих компонентів суб'єктивного благополуччя.

Робочі гіпотези дослідження:

1. Припускаємо, що між рівнем матеріалізму та рівнем суб'єктивного благополуччя людей існує значущий негативний зв'язок.
2. Припускаємо, що при високому рівні фактичного доходу, у людей значно вищі рівні суб'єктивного благополуччя, ніж у людей з низьким рівнем фактичного доходу.
3. Припускаємо, що між рівнем фактичного доходу та рівнем матеріалізму існує взаємодія, яка має вплив на суб'єктивне благополуччя.

4. Припускаємо, що між всіма трьома компонентами внутрішніх (нематеріальних цінностей): важливістю, ймовірністю та досягненням у майбутньому, існує позитивний зв'язок з суб'єктивним благополуччям, а між цими трьома компонентами зовнішніх (матеріальних) цінностей, існує негативний зв'язок з суб'єктивним благополуччям.

Наукова новизна одержаних результатів – дослідження рівня суб'єктивного благополуччя людей вперше проводилось не тільки в Україні, а й на території всього колишнього радянського простору. Також схожі дослідження, пов'язані з матеріалізмом та рівнем доходу зазвичай проводяться або в високорозвинених, або в країнах, що розвиваються. Так як Україна входить в групу країн з перехідною економікою, подібні дослідження в такому середовищі не є такими розповсюдженими. Ще однією важливою характеристикою даного дослідження є комплексність аналізу показників та чинників, які могли б мати вплив на результати дослідження.

Практичне значення одержаних результатів – отримані результати дослідження змогли якісно доповнити сучасну дослідницьку літературу, що стосуються взаємозв'язку матеріалізму та цінностей з суб'єктивним благополуччям, а також позитивної кореляції рівнів доходу з суб'єктивним благополуччям. Сильною стороною цього дослідження є те, що вибірка учасників була добре розподілена. Різноманітність вибірки характеризується віком, доходом, типом зайнятості, рівнем освіти та прийнятний розподілом між чоловіками та жінками. Такий розподіл є важливим, щоб показати більш реалістичне вимірювання частини українського суспільства. Але це не означає, що можна використовувати дане дослідження для узагальнення всього українського суспільства. Інформація, отримана в даному дослідженні може використовуватись людьми з низьким рівнем суб'єктивного благополуччя, які помилково шукають джерело щастя в матеріальних речах та цінностях, як демонстрація негативного взаємозв'язку між суб'єктивним

благополуччям та матеріалізмом. Також це дослідження може бути доцільним для створення освітніх програм з громадського психічного здоров'я, про централізацію та наслідки матеріальних прагнень, а також роз'яснення, як важливо розвивати в собі більш внутрішні прагнення та цілі для покращення загального рівня задоволеності життям, відчуття щастя та переважання позитивних афектів над негативними[6]. Навіть не знаючи про взаємозв'язок оберненої кореляції між матеріалізмом та суб'єктивним благополуччям, дане дослідження піднімає важливі питання, пов'язані з соціальною відповідальністю рекламних агенств. Оскільки відомо, що заохочення до матеріальних прагнень (як це здебільшого і подається в маркетингових компаніях) може сприяти зниженню суб'єктивного благополуччя людей. Отже, можна зробити висновок, що стимулювання матеріальних цінностей та прагнень точно не є в інтересах українського суспільства.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПРИ ВПЛИВІ МАТЕРІАЛІЗМУ, ЦІННОСТЕЙ, ТА РІВНЯ ДОХОДУ

1.1 Суб'єктивне благополуччя

“Щастя” (за словником merriam-webster) — 1) стан благополуччя і задоволеності: РАДІСТЬ, 2) приємний досвід, чи досвід, який викликає задоволення. Суб'єктивне благополуччя ж — це загальний термін, який використовується для опису рівня добробуту людей відповідно до їх суб'єктивної оцінки власного життя. Ці позитивні чи негативні оцінки, включають в себе судження і почуття щодо задоволеності життям, зацікавленості та залучення, афективних реакцій, таких як радість і смуток, на життєві події, задоволеності роботою, стосунками, здоров'ям, відпочинком, сенсом, метою та іншими важливими доменами. Тим не менш, важливо відзначити, що, хоча благополуччя є суб'єктивним в тому сенсі, що воно відбувається у відчуттях людини, прояви суб'єктивного благополуччя можна об'єктивно виміряти в словесній і невербальній поведінці, діях, біології, увазі і пам'яті.

Суб'єктивне благополуччя (subjective well-being) було визначено як загальна позитивна оцінка свого життя у важливих його сферах в поєднанні з відносно постійним відчуттям щастя. Таким чином, на додаток до охоплення загальної задоволеності життям як когнітивного виміру, суб'єктивне благополуччя також включає в себе афективні вимірювання, такі як наявність позитивних емоцій і відносна відсутність негативного афекту з плином часу[8].

Суб'єктивне благополуччя є важливою змінною результату для вивчення, тому що це достатньо вагомий показник загального і

психологічного здоров'я. Хорошому самопочуттю властива адаптивна або коупінг функція, яка полягає в тому, що вона запобігає негативним наслідкам, пов'язаним зі здоров'ям: депресії, тривозі і невротизму[4][9][2].

Настрій, емоції і самооцінка кожної людини змінюються з часом. Дослідники суб'єктивного благополуччя вивчають ці коливання, а також вивчають і довгострокові відмінності середнього рівня, які існують між людьми і суспільствами. Хоча кожен з компонентів суб'єктивного благополуччя відображає оцінки людей про те, що відбувається в їхньому житті, такі аспекти суб'єктивного благополуччя, як позитивний афект, відсутність негативного афекту і задоволеність життям демонструють деякий ступінь незалежності[21] і тому повинні вимірюватися і вивчатися індивідуально. Однак у багатьох випадках дослідники продовжують вимірювати один аспект благополуччя або поганого самопочуття, такий як депресія або задоволеність життям, і, отже, це дані, які доступні для цієї роботи.

Для вимірювання суб'єктивного благополуччя зазвичай використовуються самозвіт. Ці вимірювання вимагають від респондентів вказувати або глобальну оцінку, таку як задоволеність життям, або те, наскільки сильно вони переживають певні почуття в різних ситуаціях. Ці показники можуть відрізнятися за шкалою чи часовими обмеженнями, але в основі всіх лежить міра благополуччя з суб'єктивної точки зору респондента.

Хоча показники самозвітів є найбільш поширеними в області досліджень суб'єктивного благополуччя і, як правило, демонструють високий рівень конвергенції, важливо усвідомлювати можливість наявності похибки у вимірюваннях. Коли все, що виміряне за допомогою самозвіту, корелює, результати можуть вказувати на проблему дисперсії методу. Тому вчені також використовують методи, не пов'язані з самооцінкою, такі як звіти спостерігачів, дослідження особистості, фізіологічні вимірювання і завдання

для вимірювання емоційної вразливості, для досягнення об'єктивної оцінки суб'єктивного благополуччя. Американські психологи у 1993 році виявили[24], що показники самозвіту показали обгрунтоване конвергентне співвідношення з показниками, що не відносяться до самозвіту, і також показали високу стабільність в часі. Проте, дослідження також показало, що ряд факторів, таких як поточний настрій або навколишнє середовище, можуть в деяких випадках впливати на ті відповіді на питання, що вимірюють загальне суб'єктивне благополуччя задоволеності життям. Отже, в той час як суб'єктивні показники демонструють високу надійність, несуб'єктивні показники корисні для забезпечення більш повного уявлення про благополуччя і задоволеність життям.

Основна прикладна мета дослідників, які вивчають суб'єктивне благополуччя, полягає в поліпшенні життя людей шляхом усунення страждань. Оскільки суб'єктивне благополуччя є ключовим компонентом якості життя, його вимірювання має вирішальне значення для розуміння того, як поліпшити життя людей. Більше того, зростаюча кількість досліджень демонструє, що високий рівень суб'єктивного благополуччя, крім переваг для окремих людей, сприяє ефективному функціонуванню суспільства загалом.

Одним з важливих застережень щодо даних, які свідчать про те, що високий рівень суб'єктивного благополуччя сприяє кращому функціонуванню на індивідуальному і громадському рівнях, є те, що для досягнення кращого рівня життя людям не обов'язково весь час бути ейфорично щасливими. Фактично, високі рівні суб'єктивного благополуччя можуть мати негативні наслідки для певних галузей життя. Наприклад, люди, які відчувають найвищі рівні благополуччя, є найбільш успішними з точки зору тісних відносин і волонтерської роботи; однак ті, хто відчуває дещо нижчий рівень добробуту, є найбільш успішними з точки зору доходів, освіти та участі в політичному житті.

1.2 Суб'єктивне благополуччя як важлива оцінка якості життя людини

Суб'єктивне благополуччя є одним з показників якості життя людини і суспільства. Філософи обговорювали природу хорошого життя протягом тисячоліть, і один з висновків, який був зроблений з цієї дискусії, полягає в тому, що хороше життя це є щастя (хоча філософи часто розходяться у визначенні щастя). Ми вважаємо, що високий рівень суб'єктивного благополуччя є необхідною умовою для хорошого життя окремого індивіда та суспільства загалом, але не достатньою умовою для цього. Важко уявити, що незадоволена і пригнічена культура могла б бути ідеальним суспільством, незалежно від того, наскільки вона успішна в інших відносинах. Однак, людині або суспільству з високим значенням суб'єктивного благополуччя може все ще не вистачати такого компонента, як справедливість, яку люди можуть вважати необхідністю для високої якості життя.

Суб'єктивне благополуччя є одним з трьох основних способів оцінки якості життя суспільства поряд з економічними і соціальними показниками[22]. Те, як люди відчують і думають про своє життя, важливо для розуміння благополуччя в будь-якому суспільстві, яке надає великого значення не тільки думці експертів або лідерів, а й усім людям в суспільстві. Тому можна стверджувати, що суб'єктивне благополуччя є необхідною, але недостатньою характеристикою хорошого суспільства і хорошого життя. Таким чином, область суб'єктивного благополуччя має фундаментальне значення для поведінкових наук.

Ранні дослідження були зосереджені на причинах благополуччя, але останнім часом дослідники почали зосереджуватися на його наслідках, і особливо на тому, чи є високі рівні суб'єктивного благополуччя корисними для ефективного функціонування або, навпаки, чи заважають вони успіху.

Зростаюча кількість фактів свідчить про те, що високий рівень благополуччя і задоволеності життям значно покращують життя в чотирьох областях: здоров'ї та довголітті, роботі і доході, соціальних стосунках і соціальних вигодах[46].

1.2.1 Відношення суб'єктивного благополуччя до соціальних стосунків

Хоча високі рівні суб'єктивного благополуччя постійно корелюють з високим рівнем соціальної значущості, факти свідчать про те, що причинна стрілка між цими двома змінними рухається в обох напрямках. Люди, які мають більшу кількість друзів і членів сім'ї, як правило, мають більш високий рівень суб'єктивного благополуччя; проте люди, які мають більш високий рівень суб'єктивного благополуччя, як правило, мають більш тісні соціальні відносини та краще їх підтримують, ніж люди з низьким базовим рівнем задоволеності життям[47].

Вивчаючи щоденні взаємодії людей і вплив соціальних зв'язків, стає зрозуміло, що здорові стосунки є причинним фактором високого рівня суб'єктивного благополуччя. Численні дослідження показують, що найкраща частина дня для людей це та, коли вони залучені в соціальну взаємодію — в цілому, люди просто стають щасливішими, коли вони поруч з іншими людьми[48]. Крім того, соціальні зв'язки, такі як шлюб, також можуть підвищити рівень суб'єктивного благополуччя, про що свідчить той факт, що одружені люди в середньому мають більш високий рівень суб'єктивного благополуччя, ніж неодружені люди[49].

Однак дані, що свідчать про те, що люди з високим рівнем суб'єктивним благополуччям, як правило, мають більш високий рівень впевненості в собі, тепла, лідерських здібностей, комунікабельності і більшої кількості друзів, з самого початку вказують на іншу сторону причинної

стрілки — люди з високим рівнем суб'єктивним благополуччям насправді створити свої власні системи соціальної підтримки. Одним із прикладів цього явища є базова різниця між людьми, які вступають в шлюб і розлучаються. У той час як люди з високим рівнем задоволеності життям до вступу в шлюб частіше інших вступають в шлюб, залишаються заміжні і щасливі в шлюбі, люди з низьким рівнем задоволеності життям до вступу в шлюб набагато частіше розлучаються[49].

1.2.2 Відношення суб'єктивного благополуччя до роботи і доходу

Ще одна перевага високого рівня суб'єктивного благополуччя полягає в тому, що люди, які його досягають, можуть заробити більше грошей, ніж інші, незалежно від професії, і з більшою ймовірністю такі люди отримують задоволення від своєї роботи[46]. Важливо відзначити, що цей результат дослідження, який свідчить про те, що суб'єктивне благополуччя сприяє економічному і кар'єрному успіху, був відтворений в дослідженнях, проведених в різних частинах світу[32]. Наступні дослідження також показали, що люди, яким подобається їхня робота, як правило, мають вищі рейтинги в керівників і вважаються такими людьми, яким властива висока продуктивність, надійність, креативність і в цілому краща якість виконаної роботи[50]. Крім того, щасливі працівники, як правило, мають більш високий рівень організаційної культури, що означає, що вони з більшою ймовірністю виконують завдання, які не є частиною їх роботи, але щоб допомогти колегам[47].

1.2.3 Відношення суб'єктивного благополуччя до здоров'я та довголіття

Існує ряд досліджень, які підтверджують, що суб'єктивне благополуччя сприяє здоров'ю та довголіттю. В цілому, люди, які повідомляють про

високий рівень суб'єктивному благополуччя, також повідомляють про краще здоров'я та меншу кількість неприємних фізичних симптомів[51]. У одному з недавніх досліджень, в якому дослідники заразили учасників застудою, ті учасники, які раніше повідомляли про більш високий рівень суб'єктивного благополуччя, виявилися стійкішими до вірусу[52]. Крім того, люди з більш високим рівнем суб'єктивного благополуччя мають тенденцію до сильнішої імунної системи і кращого серцево-судинного здоров'я (тобто менше серцевих нападів і менше закупорки артерій). Також їм властива більш здорова поведінка, така як використання ременів безпеки і сонцезахисного крему, вони мають менше захворювань, властивим людям, що ведуть неправильний спосіб життя[47] (вживанням алкоголю чи наркотиків).

1.2.4 Соціальні вигоди суб'єктивного благополуччя

Високий рівень суб'єктивного благополуччя не тільки приносить користь людям, але і приносить користь суспільству в цілому. Іноді думають, що люди, які шукають щастя, егоїстичні і безвідповідальні, беруть участь в громадській діяльності тільки заради власної вигоди, а не для поліпшення своєї спільноти. Насправді ті, хто прагнуть до високих рівнів суб'єктивного благополуччя, частіше, ніж люди з низьким рівнем суб'єктивного благополуччя, беруть участь в альтруїстичних просоціальних заходах, таких як волонтерство для спільноти і благодійних груп[54].

Крім цього, ті люди, що займаються волонтерством та повідомляють про високий рівень суб'єктивного благополуччя, як правило, витрачають найбільше часу на соціальну роботу[54]. Більш того, людям, які в середньому мають високий рівень суб'єктивного благополуччя, здебільшого властива довіра, взаємодія з іншими, схильність до мирних відносин, більша довіра до уряду, сильніша підтримка демократії та більш низький рівень нетерпимості до іммігрантів і расових груп. Хоча благополуччя громадян може бути

результатом структурно здорового суспільства, високий рівень суб'єктивного благополуччя може також сприяти створенню більш стабільного, продуктивного і ефективно-функціонуючого суспільства.

1.3 Матеріалізм та цінності як змінні впливу на суб'єктивне благополуччя

Матеріалізм був виміряний трьома основними способами: як набір особистісних якостей[6], як пріоритет фінансових прагнень над іншими (більш внутрішніми) цілями[7] і як ціннісна орієнтація. Цей останній підхід сприймає матеріалістичні цінності як “набір централізованих переконань про важливість матеріальних володінь у житті людини”[1] і оцінює матеріалізм як силу ціннісного зобов'язання з точки зору трьох компонентів: центральність, успіх і щастя. Центральність означає віру в те, що матеріальні блага і гроші важливі: прагнення розкоші, задоволення від покупок і наявності дорогих речей. Успіх містить в собі тенденцію використовувати гроші і товари в якості основного способу оцінки власних і чужих досягнень в житті, прагнення дивувати людей матеріальними речами і захоплюватися тими людьми, які володіють дорогим майном. Щастя описує переконання, що придбання і володіння більш хорошими і кращими речами призводить до особистого щастя, задоволення і кращого життя.

Цілком ймовірно, що відносний акцент на цих компонентах матеріалістичних цінностей варіюється в різних європейських країнах. Наприклад, в суспільстві, яке було економічно нестабільним і яке прагне до ідеалу західного стилю споживання, віра в те, що дорогі речі і гроші є кінцевим шляхом до особистого щастя, може бути сильнішою характеристикою матеріалістичної орієнтації, ніж тенденція використовувати майно і гроші як засіб оцінки успіху. В якості альтернативи можна прагнути

до достатку як важливої життєвої мети, не розглядаючи гроші і майно як шлях до щастя і насолоди своїм життям.

Люди, що живуть в сучасних західних промислово розвинених країнах, так само, як і люди у багатьох інших частинах світу, часто піддаються повідомленням, які пропагандують матеріалізм, вселяють віру в те, що в порівнянні з іншими цілями, до яких можна прагнути, найбільшим пріоритетом наділене заробляння грошей та володіння дорогим майном[1]. Хоча віра в відносну важливість таких матеріалістичних цілей може допомогти зберегти капіталістичні економічні організації та споживчі культурні системи[35], відносна пріоритетність таких цілей також пов'язана з витратами на психологічне благополуччя людей.

Починаючи з середини 1980-х і початку 1990-х років[6][3][1] почали накопичуватися емпіричні дані, що свідчать про те, що в більшій мірі люди розставляють пріоритети щодо цінностей і цілей щодо грошей і майна в порівнянні з іншими життєвими цілями: чим нижчі у них були такі показники, як задоволеність життям, щастя, життєва сила і самореалізація, то тим вищими у них були показники депресії, тривоги, розладів поведінки і безліч інших типів психопатології[2]. Починаючи з цього раннього дослідження, десятки інших досліджень концептуально повторили ці результати, наприклад, з дітьми[37], студентами коледжу[38] і дорослими[13], зі студентами-підприємцями і підприємцями[2][15], а також в різних країнах світу[9][39]. Дійсно, постійний метааналіз понад двохсот незалежних вибірок показав, що обернений зв'язок між матеріалізмом і добробутом є досить сильним в багатьох ментальних показника та в різних особистісних і культурних характеристиках[36].

Підтримка концептуалізації матеріалізму, заснованої на цінностях, виходить з досліджень, що показують, що такі цілі постійно з'являються як фундаментальний набір цінностей в різних культурах. Наприклад,

міжкультурна робота Шалом Шварца в 1992 визначила[56] групу цінностей, які включають в себе “багатство”, “громадський імідж” і “соціальну владу”, а також “амбіційність” і “вплив”. Крім цього, група дослідників у 2002 продемонструвала[13], що матеріальні цінності мають позитивну кореляцію[1] з цінностями саморозвитку, а також з гедоністичними цінностями. Використовуючи міру особистих прагнень або цілей (Aspiration Index), Кассер і Райан аналогічним чином продемонстрували[4] появу матеріального фактора, що складається з прагнення до фінансового успіху (наприклад, “Я буду фінансово успішним”), іміджу (наприклад, “Я буду виглядати так, щоб інші люди вважали мене привабливим”) і популярності (наприклад, “Я хочу, щоб мною захоплювались багато людей”). У 2005 було продемонстровано[57], що ці три матеріальні прагнення послідовно об’єднуються в цінності для студентів з 15 країн.

Це дослідження показує, що люди прагнуть, щоб гроші, майно, влада, статус і імідж були відносно сумісні один з одним. Наприклад, людина може одночасно прагнути до фінансового успіху та іміджу, враховуючи, що імідж зазвичай виражається через речі (наприклад, автомобілі, сумки), які вимагають певного рівня фінансового рівня для їх покупки. Точно таким же чином багатство забезпечує доступ до влади, а влада в свою чергу надає можливості для досягнення багатства.

Висновок про те, що певні цінності сумісні між собою, також має і наслідок: деякі цінності також знаходяться в конфлікті один з одним. В кінці 1980-х і початку 1990-х років соціальних психолог і дослідник Шалом Шварц зробив важливе відкриття[56], що у всіх культурах система людських цінностей організована послідовним чином, так що в тій мірі, в якій людина віддає пріоритет певним цінностям, вона також може розставити пріоритети для інших суміжних цінностей, але в той самий час зменшити пріоритети, які надаються іншим цінностям (див, Рис. 1.3.1.). Шварц представив статистичну

сумісність і конфлікт між цінностями через кругову модель, в якій цінності, які люди сприймають як сумісні між собою, знаходяться поруч в крузі, а цілі, що знаходяться у відносному конфлікті, розташовані на протилежних сторонах круга, а цінності, які не перебувають ні в конфлікті, ні в сумісності, знаходяться приблизно на відстані 90 градусів один від одного.

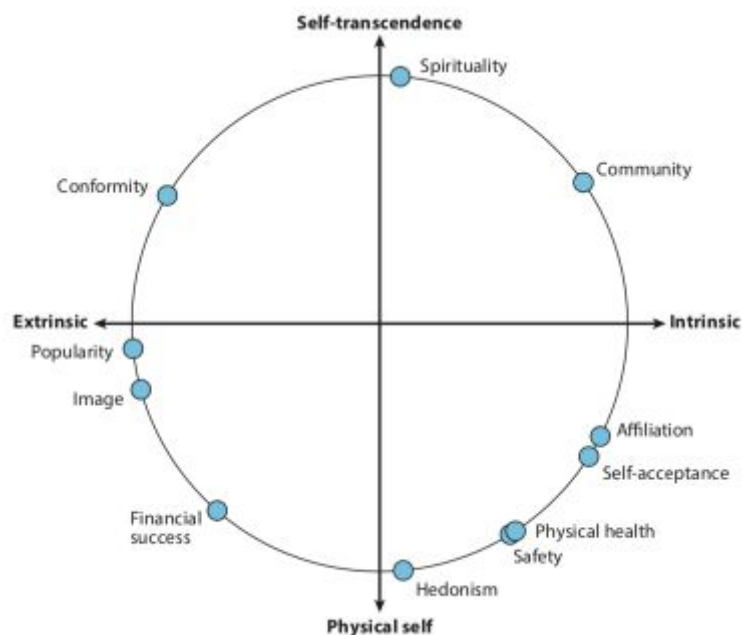

Рис. 1.3.1. Відносна сумісність і конфлікт матеріальних цінностей з іншими цінностями

Хоча література про те, як суб'єктивне благополуччя співвідноситься з пріоритетами людей щодо їх матеріалістичних прагнень перейшла в досить зрілу стадію, цей обсяг емпіричних досліджень стикається з таким самим одним з основних методологічних обмежень, що і багато інших схожих досліджень: велика частина даних надходить з поперечних, кореляційних досліджень, в яких учасники виконували вимірювання відповідних змінних тільки в один момент часу. Існує тільки маленька частина довготривалих та експериментальних досліджень, в яких вивчали, як зміни в суб'єктивному

благополуччі пов'язані з природними змінами матеріалізму або з експериментальними маніпуляціями щодо турботи про гроші та майно.

Два довготривалих дослідження вивчали, як зміни в більш широкому спектрі матеріальних цілей (тобто, імідж і популярність, на додаток до грошей і майна) пов'язані зі змінами в суб'єктивному благополуччі. Кен Шелдон, професор психологічних наук у Колумбійському університеті, що слідкував за студентами США з першого по четвертий рік навчання в коледжі[40], виявив, що зміни у відносній важливості, якою вони наділяють загальний показник матеріальних цілей та прагнень, були в значній мірі пов'язані з зареєстрованими змінами в суб'єктивному благополуччі. Інше дослідження[41], проведене групою дослідників у 2009 році, показало, що протягом року зростаючі досягнення матеріальних цілей не принесли користі для суб'єктивного благополуччя, оскільки прогрес в досягненні таких цілей не сприяв більшому задоволенню їх психологічних потреб.

Два інші релевантні довготривалі дослідження використовували когортний (демографічний) підхід, вивчаючи, як зміни в показниках матеріалізму і суб'єктивного благополуччя змінюються з року в рік на національному рівні. Отар Хелевік, норвезький соціолог та політолог, у 2003 році зіставив щорічні показники благополуччя в Норвегії з мірою, в якій громадяни притримувались сильних матеріальних цінностей щороку, та виявив, що ці два фактори були негативно пов'язані[42]. Точно так же група американських психологів на чолі з Джоан Твендж у 2010 повідомили[43], що пріоритет американських підлітків, поставлений на матеріальні цілі та прагнення в конкретний рік, був позитивно пов'язаний з річним рівнем підліткової психопатології (згідно з оцінкою ММРІ). Хоча ці дослідження дещо провокаційні, необхідно, подбати про узагальнення результатів, отриманих на рівні когорти, до рівня окремих людей.

Дані експериментальних досліджень є досить мізерними і дещо змішаними. Хоча одне дослідження показало, що посилення депресивного і тривожного афекту є результатом перегляду зображень споживчих товарів преміального класу[44], два інших дослідження показали, що короткі вправи з написання та категоризації, призначені для посилення матеріальних проблем, не впливають на настрій учасників[45]. Хоча такі дані свідчать про те, що короткочасні маніпуляції з матеріалізмом можуть на мить вплинути на емоційний стан людей, залишається неясним, чи є такі ефекти сильними і чи зберігаються вони за межами лабораторії.

1.4 Зв'язок між матеріалізмом, цінностями та суб'єктивним благополуччям

Чимало досліджень вивчали кореляцію між матеріалістичними цінностями і суб'єктивним благополуччям (subjective well-being — SWB), показуючи негативний зв'язок[1][2][3][4][5]. Проте, матеріалістичні цінності не можуть бути єдиним негативним означенням суб'єктивного благополуччя, враховуючи що вони складаються з різних компонентів. Річінс і Доусон визначають[1] матеріалізм як цінність, що має три виміри:

1. Централізація володіння матеріальними об'єктами — віра, що матеріальні блага і гроші є найважливішою життєвою метою;
2. Успіх — в якій мірі майно і гроші розглядаються як критерій оцінки своїх і чужих досягнень;
3. Щастя — переконаність в тому, що товари і гроші є основним шляхом до особистого щастя і кращого життя.

Ці компоненти якісно відрізняються один від одного, піднімаючи питання про те, чи є володіння матеріальними благами остаточний шлях до щастя. Та чи важливіша негативна кореляція між матеріалізмом і добробутом, ніж схвалення матеріального багатства в якості особистої мети.

Однак, жодне попереднє дослідження не розглядало це питання, незважаючи на теоретичне і прикладне значення. Більш того, значення матеріалізму, ймовірно, різняться між культурами, і тому тут розглядаються компоненти матеріалістичних цінностей і суб'єктивного благополуччя, порівнюючи людей в різних європейських країнах. Наприклад, Великобританія являє собою розвинене суспільство масового споживання, на відміну від України, як країни Східного блоку після перехідного періоду, що має більш колективістську спадщину і займаються глобальним споживанням відносно недавно.

Сильно підтримувані матеріалістичні цінності, як правило, вважаються шкідливими для благополуччя людини і являють собою “темну сторону” поведінки споживачів. Одне з попередніх досліджень демонструє негативну кореляцію між матеріальними цінностями і задоволенням життям. Зазвичай це вимірюється за п'ятиелементною шкалою задоволення життям (SWLS)[10][8]. Наприклад, було виявлено[1], що наявність високих матеріальних цінностей негативно пов'язана із задоволенням у багатьох сферах життя, включаючи сімейне життя, радість, дохід або рівень життя, відносини з друзями і загальне задоволення життям.

Також було досліджено, що сильні матеріальні цінності пов'язані з низькою самооцінкою[6], схильністю до порівняння себе з іншими[12], поганою психосоціальною адаптацією[3] і більш низькою суб'єктивною оцінкою[2][13]. Кассер і Райан повторили свій висновок про те, що ті люди, для яких прагнення до фінансового успіху було первинним, повідомляли про менше благополуччя (наприклад, більша тривожність і депресія) в Сполучених Штатах[4], Німеччині[14] і в пост-перехідній Росії[9].

Проте, є деякі недавні докази того, що це може бути не тільки прагненням до грошей і майна, яке завдає шкоди добробуту, а базовими мотивами. Наприклад, матеріальні цінності корелювали з більш низьким

значенням суб'єктивного благополуччя, коли базові мотиви для бажання грошей і майна були пов'язані з владою, статусом і самооцінкою[15]. Деякі вчені не згодні з тим, що негативний вплив матеріалізму на суб'єктивне благополуччя повністю зводиться до негативних мотивів, і показують, що як цілі (внутрішні або зовнішні, включаючи фінансовий успіх), так і мотиви (автономні або контрольовані) зробили незалежний внесок у благополуччя. Вони вкладають свій висновок в заголовок: “Це і те, що ви робите, і те, для чого ви це робите”.

1.5 Визначення доходу

Термін “Дохід” (за словником merriam webster) — це прибуток або поточна вигода, що зазвичай вимірюється грошима, які отримуються з капіталу або чи за виконану роботу. Відмінності в структурі домогосподарств і поширеності нетрадиційних видів діяльності, що приносять дохід, у вибірках з країн що розвиваються, можуть змусити дослідників до вибору різних способів вимірювання економічного статусу, щоб приблизно виміряти об'єктивний дохід, активи чи багатство. Ці вимірювання можуть включати особистий дохід[31], дохід домогосподарств, дохід домогосподарств на душу населення[32], кількість домогосподарств або фермерським активів, які комусь належать[33], загальна вартість активів домогосподарств[34] чи заощадження домогосподарств[34].

1.5.1 Зв'язок між рівнем доходу та суб'єктивним благополуччям

Протягом тисячоліть люди вірили, що гроші можуть принести щастя, і за останні 5 десятиліть вчені досліджували, в якій мірі це може бути правдою. Опитувальні дослідження послідовно показують, що багаті, як правило, щасливіші бідних, а люди, що живуть в країнах з кращою економікою, в середньому щасливіші, ніж люди, що живуть в більш бідних

країнах[23][24][25][26]. Це не повинно дивувати, враховуючи, що більш високий економічний статус пов'язаний з такими бажаними результатами, як збільшення тривалості життя, зменшення рівня недоїдання і зниження дитячої смертності[27]. З іншого боку, бідність корелює з “поганим здоров'ям, низькою мобільністю, поганою освітою і обмеженим доступом до послуг”[28]. Крім того, теорія економічної корисності передбачає, що в міру того, як люди отримують дохід і багатство, вони набувають купівельну спроможність, що розширює їх асортимент доступних товарів, що веде до збільшення споживання і, в кінцевому підсумку, до підвищення корисності або добробуту.

Виходячи із загального висновку про те, що фінансові ресурси позитивно пов'язані з суб'єктивним благополуччям, можна очікувати сильну позитивну кореляцію між доходом і задоволенням життям або щастям в житті. Дійсно, міжнаціональний аналіз середнього щастя країн і валового внутрішнього продукту на душу населення показав, що кореляція є досить сильною[29]. Проте, в перехресному аналізі кореляції між багатством або доходом і щастям, як правило, варіюються в залежності від економічного статусу країни або вибірки країн. А саме, велика увага була приділена досить низькому економічному статусу та відношенням з суб'єктивним благополуччям, яке зазвичай зустрічається в багатьох розвинених країнах, таких як Сполучені Штати, Австралія і країни Західної Європи. Крім того, незважаючи на те, що серед дослідників існує загальна згода про те, що відношення економічного статусу з суб'єктивним благополуччям сильніші в вибірках з бідніших і менш розвинених країнах[30], жодне дослідження не розглядало зв'язок економічного статусу з суб'єктивним благополуччям в країнах, що розвиваються, таких як Україна, і мало що відомо про соціально-демографічні змінні, пов'язані з вимірюванням, які можуть впливати на цей зв'язок.

В цілому, дослідження взаємозв'язку між доходом і суб'єктивним благополуччям показують, що гроші мають позитивний ефект, але цей ефект зменшується в часі з мірою зростання доходу. В той час, як збільшення доходу істотно впливає на благополуччя людей, що живуть за межею бідності або в малорозвинених країнах, сила зв'язку між благополуччям і задоволеністю життям знижується при більш високих рівнях доходу, що економісти називають “зниженням граничної корисності”. Також люди, які ставлять на перше місце гроші і матеріальні цінності, як правило, відчують менше задоволення своїм життям та позитивного ефекту в порівнянні з негативним[45].

У дослідженнях щодо відмінностей в доходах у різних країнах, дохід у країні є сильним показником задоволеності життям, але важливо відзначити, що недавні дослідження[48] показують, що існують інші фактори, які пророкують суб'єктивне благополуччя в більшій мірі, ніж дохід. Зокрема, благополуччя можна розділити на три типи:

1. Грошово-кредитна система: скільки грошей в середньому заробляє людина в певній країні і наскільки добре цей дохід задовольняє основні потреби громадян.
2. Соціальний: чи можуть громадяни розраховувати на інших, як часто вони піддавалися насильству, а також рівень корупції в уряді і довіра суспільства.
3. Психологічний: чи відчують люди себе вільними, чи дізнаються вони щось нове і чи мають вони можливість робити те, що їм подобається, кожен день.

Важливо відзначити, що рівень останніх двох типів: соціальний і психологічний, найкраще прогнозує суб'єктивне благополуччя націй. Таким чином, хоча національний дохід має тенденцію покращувати показники

суб'єктивного благополуччя, ряд інших факторів впливає на благополуччя громадян.

1.6 Теоретична модель впливу матеріалізму, цінностей та рівня доходу на суб'єктивне благополуччя людей

Проаналізувавши достатній обсяг літературних джерел, було побудовано теоретично модень дослідження (Рис. 1.6.1.1).

Відомо, що високий рівень матеріалізму та має негативну кореляцію з суб'єктивним благополуччям людини[1; 6; 65; 66]. Дохід, у свою чергу, має позитивний взаємозв'язок з суб'єктивним благополуччям[63; 64].

Матеріалізм та дохід разом можуть підсилювати придикуючі фактори рівня суб'єктивного благополуччя, і тим самим мати сильніший спільний зв'язок з суб'єктивним благополуччям, ніж окремо.

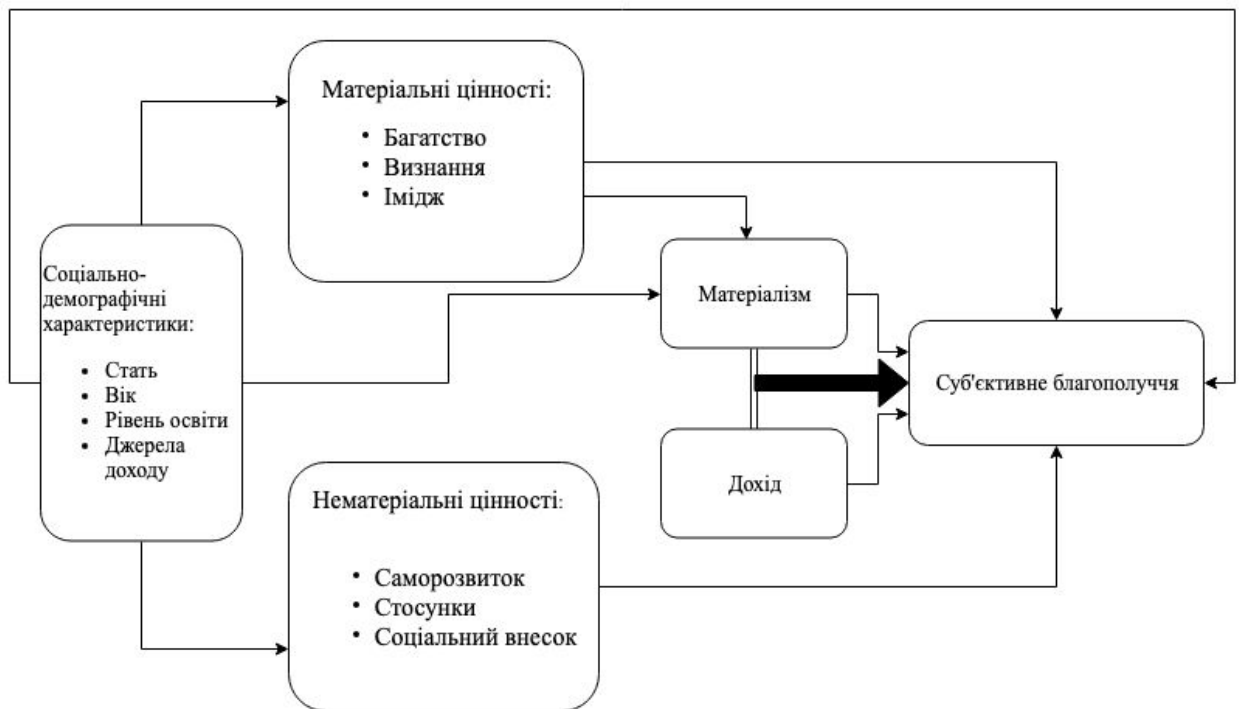

Рис. 1.6.1.1 Теоретична модель дослідження

Внутрішні (нематеріальні) та зовнішні (матеріальні) цінності мають як безпосередній вплив на суб'єктивне благополуччя, так і кореляцію з рівнем

матеріалізму: чим більш матеріальні цінності властиві людині, тим вищі рівні матеріалізму і, відповідно, нижчі показники суб'єктивного благополуччя матиме людина. Це означає, що цінності, у свою чергу, можуть здійснювати як безпосередній, так і опосередкований вплив на суб'єктивне благополуччя людини.

Важливими компонентами, щодо передбачення значення суб'єктивного благополуччя, є соціально-демографічні чинники, так як будь-яка людина не може розглядатись ізольовано, завжди є середовище та фактори, які можуть здійснювати вплив на її цінності, матеріалізм чи безпосередньо на суб'єктивне благополуччя[36].

РОЗДІЛ II

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ЦІННОСТЯМИ, МАТЕРІАЛІЗМОМ ТА СУБ'ЄКТИВНИМ БЛАГОПОЛУЧЧЯМ ЛЮДЕЙ З РІЗНИМ ФАКТИЧНИМ ДОХОДОМ

У даному розділі обґрунтовано добір діагностичного інструментарію та описано організацію емпіричного дослідження для людей з різним економічним статусом. Представлено результати дослідження взаємозв'язку між цінностями, рівнем матеріалізму та суб'єктивним благополуччям у осіб з різним рівнем фактичного доходу.

2.1 Методичні засади дослідження взаємозв'язку цінностей, матеріалізму з суб'єктивним благополуччям осіб з різним рівнем фактичного доходу

2.1.1 Обґрунтування вибору методик для дослідження суб'єктивного благополуччя

Суб'єктивне благополуччя – це загальний термін, який використовується для опису рівня добробуту людей відповідно до їх суб'єктивної оцінки власного життя. Зазвичай в дослідженнях рівнів суб'єктивного благополуччя вимірюють або один з двох його компонентів (афективний та когнітивний), або використовують єдині глобальні оцінки, які не включають тестування психометричних властивостей. Таким чином, респондентів зазвичай просять оцінити свій досвід позитивного та негативного впливу протягом певного періоду часу чи оцінити загальну якість життя. Що зазвичай не береться до уваги в таких дослідженнях, так це вимірювання загального суб'єктивного щастя, тобто глобальна суб'єктивна оцінка того, чи вважає себе людина щасливою чи нещасною. Таке

вимірювання відобразатиме ширшу і більш моральну картину суб'єктивного благополуччя, так як воно бере до уваги глобальніші психологічні явища.

Для такого вимірювання я використовувала наступні три шкали, що в комплексі дозволяють отримати достатньо повну картину щодо суб'єктивного благополуччя людини:

1. Шкалу задоволеності життям (Subjective well-being scale) була розроблена групою психологів (Ed Diener, Robert A. Emmons, Randy J. Larsen and Sharon Griffin) у 1985;
2. Шкалу суб'єктивного щастя (також відому як “Шкала загального щастя”) була розроблена психологами Любомирським і Леппером у 1999 та ґрунтувалась на даних, зібраних у Північній Америці та Росії[58];
3. Шкалу психологічного благополуччя за Бредберном (також відому як “Шкала афективного балансу”) була розроблена (Bradburn N.M.) у 1969 році.

Задоволеність життям є широко досліджуваним компонентом благополуччя, який в значній мірі задокументований в останні десятиліття. Крім цього, задоволеність життям являє собою одну з найбільш важливих змінних для вивчення в рамках позитивної і соціальної психології, що дозволяє досліджувати результати в різних сферах життя. Що стосується наукового контексту, в ході декількох досліджень було задокументовано, що психологічне благополуччя і, зокрема, задоволеність життям, має велике значення для академічної успішності і поведінки, що спостерігається в науковому середовищі, а також для досягнення академічних цілей. Шкала задоволеності життям – одна з найбільш часто використовуваних анкет для оцінки цього фактору.

Шкала суб'єктивного щастя була розроблена, щоб дозволити виконати коротке вимірювання глобального благополуччя людей. Шкала

суб'єктивного щастя має ряд переваг перед іншими шкалами, спрямованими на оцінку глобального суб'єктивного благополуччя. Дана шкала, володіє високою внутрішньою узгодженістю, надійністю, має одновимірну структуру, хорошу конвергенцію і дискримінантну дійсність. Шкала суб'єктивного щастя з 1999 року набирає все більшої популярності і в даний час вона є одним із найбільш часто використовуваних показників для вимірювання глобального щастя в кореляційних дослідженнях.

Шкала афективного балансу вимірює афективний компонент суб'єктивного благополуччя. Когнітивний компонент суб'єктивного благополуччя, навпаки, вимірюється за допомогою шкали суб'єктивного щастя та шкали задоволеності життям. Шкала афективного балансу Бредберна є найбільш широко використовуваним способом вимірювання щастя чи психологічного благополуччя, в якій оцінюється баланс позитивного і негативного афектів, отриманих протягом останніх чотирьох тижнів. Ці дві шкали (позитивного і негативного афекту) в однаковій мірі є хорошими предикторами психологічного благополуччя: вищий позитивний афект, в порівнянні з негативним, має позитивний зв'язок зі щастям та задоволеністю життям, а переважаючий негативний афект, в порівнянні з позитивним, є пов'язаний з дуже низьким відчуттям щастя та незадоволеністю життям. Важливо, що Бредберн також зміг продемонструвати, що ці два параметри не залежать один від одного: відповіді респондента на запитання з однієї шкали не передбачали його результати в іншій. Отже, ці два аспекти благополуччя не є полярними значеннями одного базового вимірювання, а являють собою два окремі виміри.

Шкала задоволеності життям була розроблена[10], щоб виміряти наскільки респонденти в цілому задоволені своїм життям. Шкала задоволеності життям дозволяє людині оцінити якість свого життя на основі

свого власного унікального набору критеріїв. Ймовірно, кожна людина проводиться порівняння своїх життєвих обставин з добровільним стандартом чи набором стандартів, і в тій мірі, в якій умови життя відповідають цим стандартам, людина повідомляє про високий чи низький рівень задоволеності життям. Таким чином, задоволеність життям – це усвідомлене когнітивне судження про життя, в якому критерії даного судження залежать від особистості. SWLS рекомендується в якості доповнення до шкал, орієнтованих на психопатологію або емоційне благополуччя, тому що вона дозволяє оцінити усвідомлене оціночне судження людини про її життя з використанням власних критеріїв.

SWLS – це короткий інструмент з *п'яти тверджень*, призначений для вимірювання глобальних когнітивних суджень про задоволеність життям людини. Учасникам запропоновано вказати, на скільки вони погоджуються з кожним з п'яти тверджень, в діапазоні від 1 (зовсім не погоджуюсь) до 7 (повністю погоджуюсь):

1. *В основному моє життя майже ідеальне.*
2. *Моє життя чудове.*
3. *Я задоволений (-на) своїм життям.*
4. *Поки що я отримав (-ла) від життя те важливе, що хотів (-ла).*
5. *Якби я міг (-ла) знову прожити своє життя, я майже нічого в ньому не змінив (-ла) би.*

Щоб обчислити результати необхідно додати всі п'ять значень, отримане значення буде знаходитись в діапазоні від 5 (мінімальне) до 35 (максимальне). З огляду на той факт, що в даному дослідженні використовується 7-бальна шкала, поразивавши суму отриманих балів, результати SWLS можна розділити на сім категорій:

- 1) надзвичайно задоволений життям (загальний бал: 31-35);
- 2) задоволений життям (загальний бал: 26-30);

- 3) трохи задоволений життям (загальний бал: 21-25);
- 4) нейтрально життям (загальний бал: 20);
- 5) трохи незадоволений життям (загальний бал: 15-19);
- 4) незадоволений життям (загальний бал: 10-14);
- 5) вкрай незадоволений життям (загальний бал: 5-9).

Шкала суб'єктивного щастя складається з чотирьох тверджень, кожне з яких оцінюється по шкалі Лайкерта від 1 до 7. Шкала суб'єктивного щастя дозволяє виміряти глобальне суб'єктивне щастя за допомогою тверджень, в яких учасникам запропоновано оцінити себе чи порівняти себе зі своїми однолітками. Два перші пункти вимагають, щоб респондент описав себе:

1. використовуючи критерії оцінки свого життя (*“В цілому я вважаю себе”*: 1 - не дуже щасливою людиною; 7 - дуже щасливою людиною);

2. використовуючи критерії оцінки по відношенню до інших людей (*“Порівняно з більшістю своїх однолітків я вважаю себе”*: 1 - менш щасливим; 7 - більш щасливим).

Два наступних пункти містять характеристику

1. щасливих людей (*“Деякі люди в цілому дуже щасливі. Вони насолоджуються життям незалежно від того, що відбувається, беручи від нього по максимуму. У якій мірі ця характеристика властива вам?”*: 1 - зовсім не властива; 7 - дуже властива);

2. нещасних людей (*“Деякі люди в цілому не дуже щасливі. Хоча вони не перебувають у депресії, вони ніколи не здавалися такими щасливими, як могли бути. У якій мірі ця характеристика властива вам?”*: 1 - зовсім не властива; 7 - дуже властива)

та просять вказати респондентів в якій мірі їм властиві такі твердження про себе.

Щоб отримати результат, необхідно порахувати середнє з чотирьох отриманих чисел; це і буде наш результат. Останнє значення є реверсивним. Максимальний бал – 28. Середній бал суб'єктивного щастя варіюється від 4.5 до 5.5

Шкала афективного балансу складається з десяти запитань, на кожне з яких респондент повинен відповісти “Так” або “Ні”, п'ять з яких призначені для вимірювання позитивного афекту та наступні п'ять – для вимірювання негативного афекту.

Запитання для вимірювання позитивного афекту:

Протягом останніх декількох тижнів...

1. Чи відчували ви особливий ентузіазм або зацікавленість у чомусь?
2. Чи відчували ви гордість, коли хтось говорив вам комплімент за те, що ви зробили?
3. Чи відчували ви задоволення від досягнення мети?
4. Чи відчували ви себе на сьомому небі від щастя?
5. Чи відчували ви радість від того, що все йшло, як ви хотіли?

Запитання для вимірювання негативного афекту:

Протягом останніх декількох тижнів...

1. Чи відчували ви тривогу, що довго не могли займати керівну посаду?
2. Чи відчували ви себе самотньо або відірваним від інших людей?
3. Чи відчували ви нудьгу?
4. Чи відчували ви себе нещасним або пригніченим?
5. Чи відчували ви себе засмученим через те, що хтось вас критикував?

Щоб отримати результати за шкалою афективного балансу, потрібно спочатку порахувати бали позитивного та негативного афекту окремо. За кожну відповідь “Так” в шкалах позитивного та негативного ефекту респонденти отримують по одному балу. Після цього необхідно обчислити суми в першій та другій шкалі (обидва значення будуть знаходитися в

діапазоні від 0 до 5), а потім необхідно відняти отримані результати негативного афекту від позитивного. Це значення знаходитиметься в діапазоні від -5 до +5, де -5 – мінімальний рівень благополуччя та +5 – максимальний.

2.1.2 Обґрунтування вибору методик для дослідження матеріалізму

Погляд на дослідження та визначення матеріалізму змінювалися з плином часу. Починаючи з 1978 використовувався термін “матеріалістичні відносини”[59], як одна із семи властивостей, обраних для вивчення поведінки споживачів, надаючи визначення матеріалізму як орієнтації на володіння майном та гроші, яка веде до особистого щастя. У цьому дослідженні було виявлено, що чоловіки, як правило, більш матеріалістичні, ніж жінки.

Пізніше Белк визначає матеріалізм як змінну риси характеру людини: “важливість, якою споживач наділяє матеріальні речі” вважається, що “на найвищих рівнях матеріалізму такі речі займають центральне місце в житті людини і забезпечують найбільші джерела задоволеності чи незадоволеності”[6]. Розглядаючи матеріалізм як рису характеру, той факт, чи є людина матеріалістичною або ні, може безпосередньо впливати на інші області життя.

Однак, концептуалізація матеріалізму почала змінюватися разом з роботами Річінса і Доусона. У 1992 вони пропонують[1] змінити концептуалізацію матеріалізму в літературі від матеріальної риси характеру до матеріальних цінностей. Їхнім аргументом було розглядати матеріалізм як ціннісну орієнтацію, тому що вона найкраще демонструє те значення, яке людина надає досягненню і володінню речами. Те, наскільки людина бажає, володіти майном, визначатиме його або її вибір споживання, впливаючи на кількість та якість придбаних речей.

Визначивши матеріалізму як “набір централізованих переконань про важливість майна у власному житті”, Річінс і Доусон демонструють дослідження[1], в якому показано, що люди з високими матеріальними цінностями вважали придбання матеріальних речей як центральне життєве заняття, яке приносить їм щастя і успіх. Це говорить про те, що поведінка людей з високими та низькими матеріальними цінностями буде відрізнятися. Річінс і Доусон розробили шкалу для вимірювання матеріалістичних цінностей людини, яка широко використовується і сьогодні.

Шкала матеріалізму, запропонована[1] Річінсом і Доусоном ще в 1992 році, охоплює три теми: матеріальну центральність, прагнення до щастя та успіху, яке визначається матеріальними цінностями. Матеріальна центральність визначається як міра, в якій люди зосереджують своє життя і поведінку навколо свого майна та/або на придбанні нового майна, матеріальне щастя визначається як ступінь, в якій майно та його придбання приносять щастя і задоволення в житті людини, і матеріальний успіх – як ступінь, в якому люди оцінюють власний успіх та успіх інших людей за критеріями, як багато та якої якості речі, якими вони володіють.

Шкала володіє гарними психометричними властивостями, особливо коли вона використовується для вимірювання матеріалізму на загальному рівні. Вона продемонструвала хороші психометричні властивості для наукових досліджень (наприклад, значні навантаження і коефіцієнт внутрішньої узгодженості 0.78).

В даному дослідженні використовувалась скорочена шкала матеріальних цінностей, яка складається з дев'яти запитань. Кожне запитання оцінюється за шкалою від 1 до 5, де 1 означає “зовсім не погоджуюсь”, а 5 – “повністю погоджуюсь”. Для вимірювання матеріального успіху, матеріального щастя і матеріальної центральності використовувалось по три

запитання на кожну категорію. Дев'яте запитання (категорія “Центральність”) – інверсійне (результат рахується навпаки).

Успіх

1. Те, чим я володію, багато говорить про те, як я себе почуваю.
2. Я захоплююся людьми, в яких є дорогі будинки, автомобілі, одяг.
3. Мені подобається мати речі, які вражають людей.

Щастя

1. Моє життя стало б краще, якби у мене були речі, яких в мене нема.
2. Я почував би себе щасливішим, якби я міг дозволити собі придбати більше речей.
3. Мене дратує, коли я не можу дозволити собі придбати те, що мені подобається.

Центральність

1. Я дуже люблю робити покупки.
2. Мені подобається, що у мене є велика кількість розкішних речей.
3. Я намагаюся занадто не переживати з приводу кількості матеріальних речей, якими я володію.

Щоб отримати результати, необхідно спочатку обчислити суми кожної з трьох категорій окремо, та знайти їх середні значення. Кінцевим результатом шкали матеріальних цінностей буде середнє з обчислених трьох категорій: успіху, щастя та центральності. Дане значення знаходитиметься в діапазоні від 1 (низький рівень матеріалізму) до 5 (високий рівень матеріалізму).

2.1.3 Обґрунтування вибору методик для дослідження цінностей

Для дослідження рівнів матеріалізму людини використовується безліч різних вимірювань, таких як, наприклад, вищеописана шкала матеріальних цінностей, яка широко використовується в дослідженнях і вимірює

важливість матеріальних цінностей в житті людей і міра, в якій вони вірять, що досягнення матеріальних благ призведе до щастя. Іншою широко використовуваною шкалою є “Індекс прагнень”, який вимірює відносну важливість матеріальних цінностей в порівнянні з іншими цінностями.

Індекс прагнень був обраний для даного дослідження, так як було виявлено[36], що досягти більш точного розуміння матеріальних тенденцій індивіда можна за допомогою вимірювань, які оцінюють розстановку пріоритетів матеріальних цінностей щодо інших цінностей. Це пов’язано з тим, що цінності не існують ізольовано, і тому їх можна зрозуміти тільки в контексті їхнього положення щодо інших цінностей, які містяться в складній системі цінностей кожного індивіда[13].

Індекс прагнень включає в себе різні матеріальні прагнення, вони класифікуються як зовнішні прагнення, та внутрішні прагнення. Відносна важливість зовнішніх цілей порівнюється з внутрішніми. Внутрішня мотивація визначається як виконання якогось завдання задля самого себе, а зовнішня мотивація базується на досягненні певного результату, заради отримання нагороди[7]. В даному дослідженні не стверджується, що зовнішні прагнення є позитивними або негативними самі по собі, але скоріше, коли зовнішні цілі переслідуються надмірно, вони можуть відволікати людину від досягнення внутрішніх цілей і, таким чином, залишати психологічні потреби незадоволеними. Це пояснює, чому люди, які шукають щастя через майно і статус, в кінцевому результаті мають в цілому більш низькі рівні благополуччя.

Індекс прагнень складається з 35 пунктів та використовується для оцінки матеріалізму. Він вимірює відносну важливість семи типів категорій прагнень (4 внутрішніх і 3 зовнішніх) по відношенню одна до одної. Зовнішні: прагнення до багатства, слави і іміджу. Внутрішні: прагнення до близьких стосунків, особистісного росту та громадського внеску; і прагнення

до хорошого здоров'я, яке, як виявилось, явно не є ані зовнішнім, ні внутрішнім прагненням. Ці визначення базуються на теорії самовизначення, яка описує два всеосяжних типи мотивації, які виникають з різних базових установок і цілей, що стоять за дією. В даному дослідженні я не використовувала шкалу здоров'я, тому що вона не є психологічно орієнтованою змінною.

Для кожного з шести прагнень наведено п'ять конкретних життєвих цілей. До кожної життєвої цілі поставлено по три запитання:

1. *Наскільки це для вас важливо?*
2. *Наскільки велика ймовірність того, що це станеться з вами в майбутньому?*
3. *Наскільки ви вже наблизилися до мети?*

На кожне питання учасники повинні відповісти цифрою від 1 (зовсім неважливо, зовсім неможливо, зовсім не наблизився) до 7 (дуже важливо, дуже ймовірно, дуже наблизився), наскільки важливо, ймовірно та наскільки вони вже наблизилися до запропонованої цілі.

Таблиця 2.1.3.1.

Компоненти шкали індексу прагнень

Зовнішні та внутрішні цінності	Прагнення	Життєві цілі
	Багатство	Бути заможною людиною.
		Мати багато коштовних речей.
		Бути фінансово успішним.
		Бути багатим.
		Мати достатньо грошей, щоб купити все, що бажаю.
		Стати відомим.
		Щоб люди захоплювалися мною.

Зовнішні (матеріальні) цінності	Слава	Бути відомим.	
		Часто зустрічати своє ім'я у мас-медіа.	
		Щоб мною захоплювалися різні люди.	
	Імідж	Успішно приховувати ознаки старіння.	
		Щоб люди часто говорили, наскільки привабливий у мене вигляд.	
		Мати модний одяг та зачіску.	
		Мати такий зовнішній вигляд, який мені хочеться.	
		Мати вигляд, який інші люди вважатимуть чарівним.	
	Внутрішні (нематеріальні) цінності	Особистісний ріст	Розвиватися і дізнаватися про щось нове.
			Озирнутися на своє життя і зрозуміти, що воно мало значення.
Самому обирати, що робити, а не очікувати підказок від життя.			
Розуміти та приймати себе справжнього.			
Краще розуміти, чому я роблю те, що роблю.			
Близькі стосунки		Знайти друзів, на яких можна покластися.	
		Прожити життя з кимось, кого я люблю.	
		Мати серйозні близькі стосунки.	
		Відчувати, що є люди, які дійсно мене люблять, і яких я теж люблю.	
		Мати тривалі глибокі стосунки.	
		Працювати заради покращення суспільства.	
		Допомагати людям, яким це потрібно, нічого не очікуючи натомість.	

	Громадський внесок	Працювати, щоб зробити цей світ кращим місцем.
		Допомагати іншим покращити своє життя.
		Допомагати людям, що потрапили в біду.

Щоб отримати результати цієї шкали, необхідно спочатку підрахувати суми відповідей на запитання для кожної з п'яти життєвих цілей в усіх п'яти прагненнях: оцінка важливості, оцінка ймовірності та оцінка досягнень. Після цього потрібно знайти середні значення кожної з трьох категорій і, після – середні значення з отриманих трьох середніх значень. Це число і буде результатом кожного з прагнень: багатства, слави, іміджу, особистісного росту, близьких стосунків та громадського внеску.

Врешті решт, для отримання результатів зовнішніх (матеріальних) цінностей, необхідно обчислити середні значення між, уже отриманими, багатством, славою та іміджем. А для внутрішніх (нематеріальних) цінностей – середні значення між особистісним ростом, близькими стосунками та громадським внеском. Отримані результати матеріальних та нематеріальних цінностей лежатимуть в діапазоні від 1 до 7, де ці значення матимуть обернено пропорційні властивості для матеріальної та нематеріальної шкал. Для матеріальних цінностей 1 – найнижчий рівень матеріалізму та 7 – найвищий. А для нематеріальних цінностей 1 означає найнижчий рівень внутрішніх цінностей, а 7 – найвищий.

2.2. Процедура проведення і характеристики вибірки емпіричного дослідження взаємозв'язку цінностей та матеріалізму з суб'єктивним благополуччям осіб з різним рівнем фактичного доходу

2.2.1 Особливості проведення даного емпіричного дослідження

Для вирішення завдань пілотного дослідження використовувались такі *загальнонаукові методи*: психологічне опитування, експеримент, кореляційний аналіз, порівняльний аналіз, синтез, індукція та дедукція.

При обробці даних застосовувалися методи математичної статистики: методи описової статистики, непараметричну міру рангової залежності Спірмена, лінійний регресійний аналіз та лінійний множинний регресійний аналіз.

Перед проведенням опитування першим кроком був переклад шкал з англійської на українську мову спочатку особисто, а потім за допомогою “Першого київського бюро перекладів”. Опитування проводилося в березні-квітні 2019 року через Facebook. Щоб залучити ширше коло учасників, чотирьом різним особам, які на це погодились та були різного віку і соціального статусу, було запропоновано розмістити посилання на дане дослідження на своїй сторінці в Facebook. За даним посиланням потенційні учасники могли перейти безпосередньо на опитування, яке було представлено онлайн в Google Form. Перед тим, як перейти до заповнення опитувальників, учасникам потрібно було ознайомитись з коротким вступом, в якому говорилося, що дане дослідження необхідне для магістерської програми з психології в Українському Католицькому Університеті. У вступі також пояснювалось, що в запропонованих опитувальниках запитання будуть про матеріальний стан, цінності та благополуччя і що всі відповіді анонімні та не можуть ніяким чином бути простежені. У вступі не надавалось більше ніяких деталей про мету дослідження чи якихось конкретних подробиць про висунуті гіпотези, щоб уникнути скоригованих відповідей. Учасникам також було запропоновано вказати свою електронну адресу для зворотнього зв'язку, якщо вони захочуть отримати результати. Останнім

кроком для учасників було безпосереднє заповнення і підтвердження анкети Google Forms.

Після цього, отримані дані були обраховані та на їх основі була сформована нова таблиця. Для обробки результатів дослідження використовувалась математична бібліотека Pandas на мові програмування Python3 (Додаток 1). Середній час для заповнення опитувальників складав в середньому 23 хвилини.

Дане дослідження пропонує дослідження взаємозв'язку між матеріалізмом, доходом, цінностями та суб'єктивним благополуччям серед українців. В ході дослідження було проаналізовано чотири гіпотези. Перша гіпотеза припускала, що між рівнем матеріалізму та рівнем суб'єктивного благополуччя існує значущий негативний зв'язок. Друга гіпотеза полягала в тому, при високому рівні фактичного доходу, у людей значно вищі рівні суб'єктивного благополуччя, ніж у людей з низьким рівнем фактичного доходу. В третій гіпотезі припускалось, між рівнем фактичного доходу та рівнем матеріалізму існує взаємодія, яка має вплив на суб'єктивне благополуччя. І, зрештою, за четвертою гіпезою вважалось, що між всіма трьома компонентами внутрішніх (нематеріальних цінностей): важливістю, ймовірністю та досягненням у майбутньому, існує позитивний зв'язок з суб'єктивним благополуччям, а між цими трьома компонентами зовнішніх (матеріальних) цінностей, існує негативний зв'язок з суб'єктивним благополуччям.

2.2.2 Характеристики вибірки даного емпіричного дослідження

Учасники дослідження являли собою репрезентативний зразок 94 українських громадян. Вік вибірки знаходився в діапазоні від 20 до 53 років. Люди були обрані в якості різноманітної, заснованої на ймовірності вибірки

населення України. Вибірка складалася з 56 жінок (59.6%) та 38 чоловіків (40.4%).

Такі соціально-демографічні характеристики як вік, стать, рівень освіти, зайнятість, вид доходу та оцінка поточного матеріального стану були також зібрані і включені в аналіз з наступними визначеннями:

1. *Вік*: кількість повних років респондента.
2. *Стать*: респондент є чоловіком або жінкою.
3. *Освіта*: найвищий рівень освіти, отриманий респондентами, за даними категоріями: неповна середня освіта, повна середня освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта.
4. *Зайнятість*: поточне місце роботи чи вид зайнятості респондентів за даними категоріями: не працює в даний момент, на стажуванні, часткова робота (< 15 годин), неповний робочий день (15-34 год), повний робочий день.
5. *Вид доходу*: з яких джерел респондент отримує фінансові ресурси за такими запропонованими категоріями: заробіток від роботи чи самозайнятості, державна пенсія, допомога на дитину, відсотки від заощаджень та інвестицій, інші державні пільги, немає джерела доходу.
6. *Оцінка поточного матеріального стану*: як респондент може охарактеризувати свій фактичний матеріальний стан: добрий, може робити заощадження та відпочивати; нормальний, вистачає на поточні витрати та невелику фінансову подушку; посередній, необхідно чітко планувати витрати; не дуже, не може покрити усі поточні витрати.

Таблиця 2.2.2.1.

Соціально-демографічні характеристики вибірки

Демографічна змінна		Всього в вибірці (%)
	Між 20 і 25	42 (44.7%)

Вік	Між 26 і 36	42 (44.7%)
	Між 37 і 50	8 (8.4%)
	Більше 50	2 (2.1%)
Стать	Чоловіча	38 (40.4%)
	Жіноча	56 (59.6%)
Рівень освіти	Повна середня освіта	4 (4.3%)
	Професійно-технічна освіта	4 (4.3%)
	Вища освіта	86 (91.5%)
Зайнятість	Не працюють в даний момент	12 (12.8%)
	На стажуванні	2 (2.1%)
	Часткова робота (< 15 годин)	6 (6.4%)
	Неповний робочий день (15-34 год)	2 (2.1%)
	Повний робочий день	72 (76.6%)
Вид доходу	Заробіток від роботи чи самозайнятості	84 (89.4%)
	Державна пенсія	2 (2.1%)
	Допомога на дитину	4 (4.3%)
	Відсотки від заощаджень та інвестицій	10 (10.6%)
	Інші державні пільги	2 (2.1 %)
	Немає джерела доходу	8 (8.5%)
Оцінка поточного матеріального стану	Добрий, можу робити заощадження та відпочивати	38 (41.3%)
	Нормальний, вистачає на поточні витрати та невелику фінансову подушку	26 (28.3%)
	Посередньо, необхідно чітко	16 (17.4%)

	планувати витрати	
	Не дуже, не можу покрити усі поточні витрати	12 (13%)

2.3. Аналіз результатів емпіричного дослідження взаємозв'язку цінностей та матеріалізму з суб'єктивним благополуччям осіб з різним рівнем фактичного доходу

2.3.1. Дослідження змінних, які могли б мати вплив на матеріалізм, цінності та суб'єктивне благополуччя

Для того, щоб підтвердити валідність даного дослідження, необхідно було дослідити вплив супутніх чинників на цінності, рівні матеріалізму та суб'єктивного благополуччя. Були проконтрольовані такі демографічні змінні, як стать, освіта, вид доходу, так як в попередніх дослідженнях було продемонстровано, що вони можуть бути пов'язані зі змінними суб'єктивного благополуччя і матеріалізмом[36]. Це гарантувало, що отриманий вплив матеріалізму та цінностей на показники суб'єктивного благополуччя не залежить від впливу контрольованих змінних.

2.3.1.1. Матеріалізм, суб'єктивне благополуччя та цінності в залежності від статі

В даному дослідженні взяло участь 38 (40.4%) чоловіків та 56 (59.6%) жінок. При дослідженні рівнів матеріалізму, отримані дані чоловіків та жінок дещо відрізнялись. Жінки мали вищі показники по всіх тих атрибутах матеріалізму: матеріальному щастю, матеріальному успіху та матеріальній центральності, ніж чоловіки. Отриманий загальний середній бал рівня матеріалізму для чоловіків склав **2.3**, а для жінок – **2.8**, що перевищує середній бал чоловіків на **17.86%**.

У свою чергу, результати всіх трьох атрибутів матеріальних цінностей не були найвищими у жінок (Таблиця 2.3.1.1.1.). Чоловіки отримали вищий середній бал за показником “досягнення у майбутньому”, ніж жінки. Це свідчить про те, що жінкам важче уявити можливість своїм матеріальних досягнень в майбутньому, ніж чоловікам. Жінки ж у свою чергу отримали вищі результати по двох інших показниках матеріальних цінностей: “центральності” та “ймовірності”. А загальний бал по шкалі внутрішніх цінностей виявився вищим у жінок, але з меншим розривом від чоловіків, ніж матеріалізм, всього **2.5%**.

Таблиця 2.3.1.1.1.

Рівні матеріалізму та зовнішніх (матеріальних) цінностей в залежності від статі

Шкала		Стать	
		Чоловіча	Жіноча
Матеріалізм	Матеріальне щастя	2.5	3.3
	Матеріальний успіх	2.3	2.5
	Матеріальна центральність	2.1	2.5
	Загальний бал	2.3	2.8
Зовнішні (матеріальні) цінності	Важливість	4	4.3
	Ймовірність	4.2	4.3
	Досягнення в майбутньому	3.6	3.3
	Загальний бал	3.9	4

Щодо взаємозв'язку суб'єктивного благополуччя зі статтю у жінок значно вищі результати за показником “задоволеності життям”, ніж у

чоловіків, хоча рівень “суб’єктивного щастя” та “позитивного афекту” в чоловіків має вищі значення. Загальний бал суб’єктивного благополуччя з незначною різницею переважає у жінок, порівняно з чоловіками, середній бал **4.55** та **4.4** відповідно (**3.41%**).

Стосовно внутрішніх (нематеріальних) цінностей (Таблиця 2.3.1.1.2.), то вони виявились однаковими (**4.6**) для обох статей, де у жінок були вищі значення по показнику “ймовірності”, а в чоловіків знову переважили результати за показником “досягнення в майбутньому”. За показником важливості і чоловіки, і жінки отримали однакові середні значення.

Таблиця 2.3.1.1.2.

Рівні суб’єктивного благополуччя та внутрішніх (нематеріальних) цінностей в залежності від статі

Шкали		Стать	
		Чоловіча	Жіноча
Суб’єктивне благополуччя	Задоволеність життям	4	4.6
	Суб’єктивне щастя	4.9	4.75
	Позитивний афект	4.4	4.3
	Загальний бал	4.4	4.55
Внутрішні (нематеріальні) цінності	Важливість	6.1	6.1
	Ймовірність	4.2	4.3
	Досягнення в майбутньому	3.5	3.3
	Загальний бал	4.6	4.6

Отже, за середніми значеннями рівнів матеріалізму, суб’єктивного благополуччя та цінностей, можна зробити висновок, що дані не сильно

відрізняються для кожної статі, і тому не можуть здійснювати безпосередній вплив на наступні результати дослідження.

2.3.1.2. Матеріалізм, суб'єктивне благополуччя та цінності в залежності від джерел доходу

Також було проаналізовано внутрішні та зовнішні цінності, і залежність рівнів матеріалізму та суб'єктивного благополуччя від виду доходу, який отримує людина. З Таблиці 2.3.1.2.1. видно, що найнижчий рівень матеріалізму спостерігається у людей, які отримують кошти від роботи чи самозайнятості, але найвищий рівень суб'єктивного благополуччя властивий людям, які отримують якийсь регулярний гарантований дохід кожного місяця (у даному випадку від держави), такий як державна пенсія, допомога на дитину чи інші державні пільги. Це може бути пояснено дослідженням[67], у якому було виявлено, що люди з базовим щомісячним доходом мають вищі рівні суб'єктивного благополуччя, тому що у них зменшується тривога про майбутнє, рівні депресії та негативного афекту, ніж у тих людей, дохід яких залежить від їхньої спроможності працювати кожного місяця, щоб прогодувати себе і сім'ю.

Щодо людей, у яких взагалі немає джерела доходу, то у них спостерігаються найнижчі рівні суб'єктивного благополуччя, порівняно з людьми хоть з якимось джерелом прибутку. Також рівень матеріалізму в людей без джерела доходу виявився найвищим. Це ще раз підтверджує вищезгадане припущення, щодо важливості якогось базового доходу кожного місяця.

Таблиця 2.3.1.2.1.

Середні рівні цінностей, матеріалізму за суб'єктивного благополуччя в залежності від виду доходу

Вид доходу	Рівень матеріалізму	Зовнішні цінності	Внутрішні цінності	Суб'єктивне благополуччя
------------	---------------------	-------------------	--------------------	--------------------------

				я
Заробіток від роботи чи самозайнятості	2.61	4.17	5.89	4.29
Відсотки від заощаджень та інвестицій	3.08	4.43	5.19	3.78
Різні види державної допомоги	2.81	4.72	6.58	5.22
Немає джерела доходу	3.50	4.60	5.90	3.53

2.3.1.3. Матеріалізм, суб'єктивне благополуччя та цінності в залежності від рівня освіти

Стосовно взаємозв'язку рівня освіти та досліджуваних показників матеріалізму, суб'єктивного благополуччя та цінностей, цілком очевидно виявилось, що люди з вищою освітою мають вищі рівні суб'єктивного благополуччя та відповідно нижчі показники матеріалізму, ніж люди, які отримали тільки базову шкільну освіту (Таблиця 2.3.1.3.1.). Це може бути пояснено тим, що люди з вищою освітою більш ймовірно здобувають комфортну фінансову незалежність, ніж люди без вищої освіти. Показники людей з професійно-технічною освітою ми вважаємо статистично незначущими в дослідженні даних категорій, так як вибірка таких людей виявилась занадто малочисельною (N=1).

Таблиця 2.3.1.3.1.

Середні рівні цінностей, матеріалізму за суб'єктивного благополуччя в залежності від рівня освіти

Рівень освіти	Рівень матеріалізму	Зовнішні цінності	Внутрішні цінності	Суб'єктивне благополуччя
---------------	---------------------	-------------------	--------------------	--------------------------

Вища освіта	2.61	4.12	6.08	4.46
Професійно-технічна освіта	3.28	4.60	6.67	4.50
Повна середня освіта	3.28	5.02	3.47	2.36

2.3.2. Дослідження взаємозв'язку цінностей та матеріалізму з суб'єктивне благополуччя у людей з різним рівнем фактичного доходу

2.3.2.1. Взаємозв'язок фактичного доходу, рівня задоволеності цим доходом та матеріалізму

За даними кореляційного аналізу (Додаток А) між фактичним матеріальним становищем людей та їх рівнем матеріалізму існує обернено пропорційний зв'язок. Тобто, чим краще їх матеріальне становище (люди можуть робити деякі заощадження та відпочивати), тим меншою пріоритетністю вони наділяють матеріальні речі та матеріальні прагнення у власному житті. Такі люди досягають відчуття щастя не через придбання та накопичення матеріальних речей, та не оцінюють свій успіх чи успіх інших через призму того, наскільки вони заможні. Ці люди бачать в грошах не мету саму по собі, а засіб для досягнення інших нематеріальних прагнень та цілей.

Також між фактичним доходом та тим, наскільки люди задоволені своїм матеріальним положенням існує прямо пропорційний зв'язок – **0.72** (Таблиця 2.3.2.1.1). Це означає, що чим вище люди оцінили свій дохід, тим більше вони ним задоволені. Ця міра задоволення матеріальним статусом має дещо сильнішу обернену кореляцію з матеріалізмом, ніж фактичний дохід. Це означає, що навіть при меншому фактичному доході, але, якщо людина є більш задоволеною поточним матеріальним станом, рівні матеріалізму

будуть дещо нижчими, ніж при вищому доході, але при меншому задоволенні цим доходом.

Таблиця 2.3.2.1.1

Кореляція між фактичним доходом, рівнем задоволеності цим доходом та матеріалізмом

	Матеріальна центральність	Матеріальне щастя	Матеріальний успіх
Фактичний дохід	-0.4	-0.51	-0.26
Задоволення поточним доходом	-0.5	-0.65	-0.48

2.3.2.2. Взаємозв'язок фактичного доходу, рівня задоволеності цим доходом та матеріалізму

Щоб обчислити взаємозв'язок доходу та суб'єктивного благополуччя, ми використовували також два значення, які його описують: фактичний дохід та рівень задоволеності цим доходом. В *гіпотезі 2* було припущено, що між високим рівнем доходу та суб'єктивним благополуччям існує прямо пропорційна залежність. Тому, відповідно до цієї *гіпотези*, ми очікуємо, що всі три позитивні показники суб'єктивного благополуччя (задоволеність життям, суб'єктивне щастя та позитивний афект) будуть пов'язані з високим фактичним доходом, а негативний ефект матиме обернено пропорційний зв'язок з високим фактичним доходом, з чого витікає, що чим нижчий рівень доходу, тим вище відчуття негативного афекту, який проявляється поганим настроєм, сумом, занепокоєнням, знервованістю. Ці результати (Таблиця 2.3.2.2.1.) узгоджуються з уже існуючими дослідженнями про взаємозв'язок

між доходом і благополуччям, які демонструють, що більш високий рівень доходу передбачає більш високий рівень благополуччя[63; 64].

Таблиця 2.3.2.2.1.

Кореляція між фактичним доходом, рівнем задоволеності цим доходом та параметрами суб'єктивного благополуччя

	Задоволеність життям	Суб'єктивне щастя	Позитивний ефект	Негативний ефект
Фактичний дохід	0.27	0.30	0.32	-0.14
Задоволення поточним доходом	0.47	0.50	0.59	-0.20

Крім фактичного доходу, ми також перевірили взаємозв'язок між суб'єктивним благополуччям та рівнем задоволеності цим фактичним доходом. Як з'ясувалось, між параметрами суб'єктивного благополуччя існує значно сильніший позитивний зв'язок із задоволенням доходом, ніж з реальним показником цього доходу. Негативний афект також має део нижчі значення при вищих рівнях задоволеності доходом. Іншими словами, якщо рівень доходу людини не дуже високий, але вони все ще може задовольняти свої базові потреби, то, при високому рівні задоволеності цим доходом, людина матиме вищі рівні суб'єктивного благополуччя та нижчі рівні негативного афекту, аніж людина з таким самим фактичним доходом, але нижчими показниками задоволеності ним.

Це не до кінця підтверджує *гіпотезу 2* (хоча і справді існує позитивна кореляція між рівнем доходу та суб'єктивним благополуччям), але цей результат демонструє дещо цікавіший психологічний зв'язок: те, як людина сприймає свій дохід, незалежно від його фактичного значення, має сильнішу кореляційну вагу із задоволенням життям ($r=0.47$, $p>0.5$), оцінкою свого

щастя ($r=0.5$, $p>0.5$) та найсильніший зв'язок ($r=0.59$, $p>0.5$) існує з позитивним афектом, який характеризується відчуттям позитивних емоцій та взаємодією з іншими в позитивній манері. Відповідно, переживання негативних емоцій та відчуттів, характерних для негативного афекту, теж дещо є нижчим ($r=-0.20$, $p<-0.5$) при високих рівнях задоволеності фактичним доходом.

2.3.2.3. Взаємозв'язок рівня матеріалізму та суб'єктивного благополуччя

Таблиця 2.3.2.3.1.

Кореляція між матеріалізмом та суб'єктивним благополуччям

	Задоволеність життям	Суб'єктивне щастя	Позитивний ефект
Матеріальна центральність	-0.38	-0.41	-0.49
Матеріальне щастя	-0.31	-0.32	-0.46
Матеріальний успіх	-0.31	-0.34	-0.41
Негативний ефект	-0.33	-0.38	-0.16

В *гіпотезі 1* припускалося, що матеріалізм має обернено пропорційний зв'язок з суб'єктивним благополуччям. Ця *гіпотеза* підтвердилася, що узгоджується з численними попередніми дослідженнями, які також продемонстрували негативну кореляцію між матеріалізмом та суб'єктивним благополуччям[6; 65; 66]. Ці дослідження також підтверджують висновки, зроблені Річінсом і Доусоном у 1992 році[1], які продемонстрували, що матеріалізм має негативний зв'язок з благополуччям. Пізніше це було підтверджено висновками, зробленими Робертом і Клементом у 2007

році[66], які виявили, що благополуччя негативно пов'язане з усіма трьома складовими матеріалізму (матеріальною центральністю, матеріальним щастям та матеріальним успіхом).

З отриманих даних видно, що матеріалізм має сильнішу часткову кореляцію з суб'єктивним благополуччям, аніж рівень фактичного доходу, і тому, розглядаючи матеріалізм і рівень фактичного доходу як предикуючі фактори суб'єктивного благополуччя, то рівень фактичного доходу в меншій мірі може пояснити рівень суб'єктивного благополуччя і тому є менш суттєвим.

Ще одним вагомим значенням є взаємозв'язок негативного афекту та суб'єктивного благополуччя. Як ми можемо бачити з отриманих результатів, негативний афект обернено корелює з усіма показниками суб'єктивного благополуччя, але з позитивним афектом ця кореляція є найменш значною, тому ми не можемо розглядати ці змінні як полярні значення одного параметра. У попередніх дослідженнях негативних емоцій, таких як депресія, і позитивних емоцій, таких як щастя, вони все-таки розглядалися як біполярні емоційні спектри[60]. Тим не менш, постійно зростаючий обсяг нових досліджень з позитивної психології продемонстрував багато доказів того, що позитивні емоції не є просто інверсією негативних емоцій[61]. Також існує безліч доведень, що позитивні і негативні емоції здійснюють незалежний вплив на психологічне здоров'я людини. Наприклад, в одному дослідженні було доведено[62], що позитивні та негативні емоції слабо корелюють між собою і тому вони повинні розглядатися як окремі змінні.

2.3.2.4. Взаємозв'язок матеріалізму та фактичного доходу людини в сукупності на суб'єктивне благополуччя зі взаємодією та без

Так як з'ясувалось, що фактичний дохід має значно слабшу кореляцію з суб'єктивним благополуччям, було вирішено провести лінійний регресійний

аналіз, щоб краще дослідити ці виявлені явища. Лінійний регресійний аналіз був проведений для перевірки кореляції між матеріалізмом та благополуччям, і доходом та благополуччям. Регресійний аналіз показав, що матеріалізм пояснює **16%** ($R^2 = 0.16$) дисперсії суб'єктивного благополуччя, в той час як дохід пояснює лише **4%** ($R^2 = 0.04$) дисперсії суб'єктивного благополуччя. На Рис. 2.3.2.4.1. та Рис. 2.3.2.4.2. нижче це продемонстровано значення ***R-square***. Це означає, що матеріалізм має сильніший вплив та зв'язок на передбачення показників суб'єктивного благополуччя, аніж фактичний дохід.

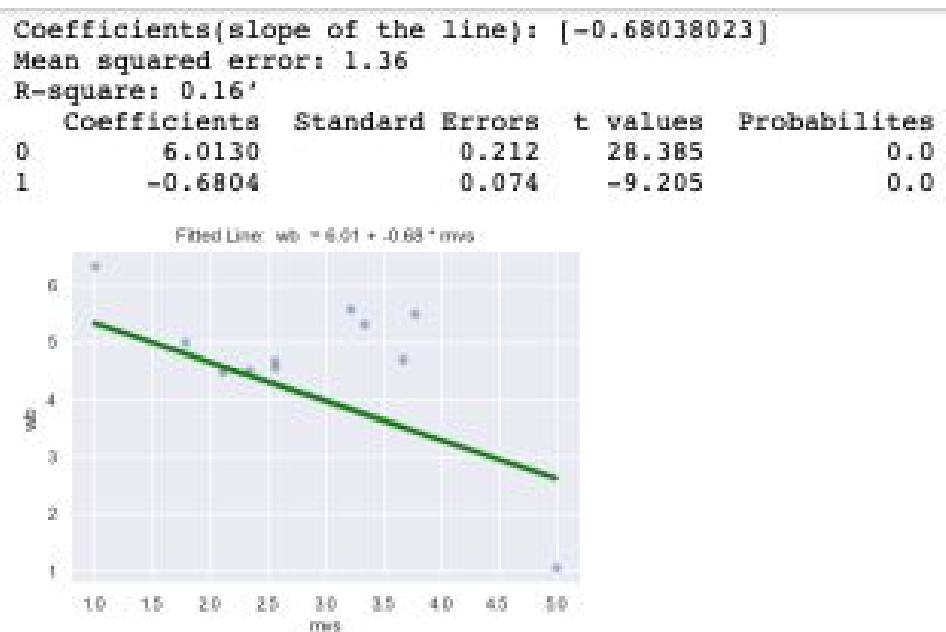

Рис. 2.3.2.4.1. Лінійний регресійний аналіз матеріалізму та суб'єктивного благополуччя

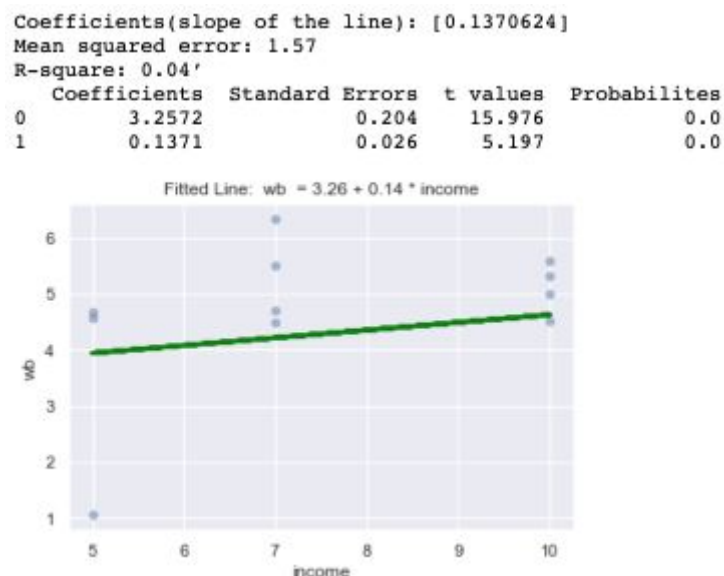

Рис. 2.3.2.4.2. Лінійний регресійний аналіз доходу та суб'єктивного благополуччя

Лінійний множинний регресійний аналіз було проведено для перевірки взаємозв'язку рівнів матеріалізму та фактичного доходу з суб'єктивним благополуччям, а також дослідження взаємодії між матеріалізмом і благополуччям. Було порівняно дві математичні моделі. В **моделі 1** матеріалізм та фактичний дохід були включені в якості незалежних змінних. У **моделі 2** була додала змінна взаємодії між матеріалізмом і фактичним доходом (Таблиця 2.3.2.4.1.).

Таблиця 2.3.2.4.1.

Підсумки результатів лінійної регресії для матеріалізму і фактичного доходу людини зі взаємодією та без

Модель		Коефіцієнт	Стандартне відхилення	t	p
1	(константа)	5.4133	0.336	16.087	0.000
	Матеріалізм	0.0554	0.026	2.141	0.037
	Фактичний дохід	-0.6002	0.078	-7.708	0.000

2	(константа)	4.1846	0.079	52.799	0.000
	Матеріалізм	0.1750	0.082	2.123	0.039
	Фактичний дохід	-0.6036	0.080	-7.531	0.000
	Взаємодія	-0.0273	0.074	-0.367	0.715

Як видно з таблиці 2.3.2.4.1., між матеріалізмом та суб'єктивним благополуччям існує статистично значущий зв'язок в *моделі 1*. Також у *моделі 1* виявилось, що дохід не мав істотної кореляції з рівнями суб'єктивним благополуччям. В *моделі 2* може бути простежена істотна кореляція між матеріалізмом та суб'єктивним благополуччям, і фактичним доходом і суб'єктивним благополуччям. Додавання взаємодії між матеріалізмом та фактичним доходом є значним. Результати, отримані з *моделі 2* були значно кращим предиктором для залежної змінної (суб'єктивного благополуччя).

В лінійному регресійному аналізі (Рис. 2.3.2.4.3.) *модель 1* продемонструвала, що матеріалізм і фактичний дохід в сукупності, але без взаємодії можуть пояснити **21%** ($R^2 = 0.21$) суб'єктивного благополуччя. *Модель 2* показала, що матеріалізм, фактичний дохід і їхня взаємодія в сукупності можуть пояснити **23%** ($R^2 = 0.23$) суб'єктивного благополуччя.

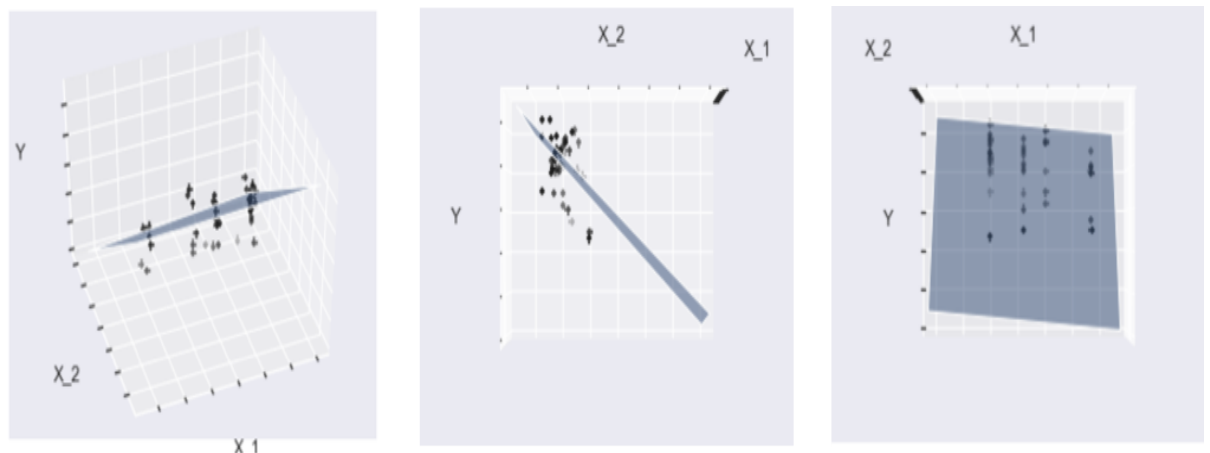

Рис. 2.3.2.4.3. Трьохвимірна модель лінійної регресії між матеріалізмом та фактичним доходом в сукупності; та суб'єктивним благополуччям

Хоча фактичний дохід і продемонстрував позитивну кореляцію з суб'єктивним благополуччям в кореляційній матриці, він не показав значної кореляції з суб'єктивним благополуччям в регресійному аналізі після перевірки матеріалізму та впливу їх взаємодії. Матеріалізм, у свою чергу, продемонстрував значно сильнішу кореляцію з суб'єктивним благополуччям, аніж фактичний дохід. Саме тому, розглядаючи в поєднанні взаємодію фактичного доходу та матеріалізму, можна зробити висновок, що фактичний дохід може пояснити суб'єктивне благополуччя в меншій мірі і тому цей показник є менш суттєвим суттєвим. З цього випливає, що матеріалізм має міцніший зв'язок з суб'єктивним благополуччям, ніж фактичний дохід.

Лінійний регресійний аналіз продемонстрував, що матеріалізм може пояснити 16% дисперсії суб'єктивного благополуччя, в той час, коли фактичний дохід може пояснити тільки 4% дисперсії суб'єктивного благополуччя. Ці результати свідчать про те, що кореляційний взаємозв'язок між матеріалізмом і суб'єктивним благополуччям значно сильніший, ніж кореляційний зв'язок між фактичним доходом та суб'єктивним благополуччям людини. Таким чином, матеріалізм володіє більш тісним зв'язком з суб'єктивним благополуччям, аніж фактичний дохід.

Лінійний регресійний множинний аналіз також продемонстрував, що матеріалізм та фактичний дохід разом пояснюють 21% дисперсії суб'єктивного благополуччя. Але коли між матеріалізмом та фактичним доходом існує взаємодія, пояснювальна спроможність підвищується до 23%. Хоча це значення є не надто високим, у свою чергу, воно також підтверджує гіпотезу 3 про наявність взаємозв'язку між матеріалізмом, фактичним

доходом та суб'єктивним благополуччям. Той факт, що кількість пояснених відхилень не є дуже великою, свідчить про те, що може існувати безліч інших факторів, які ще можуть пояснити суб'єктивне благополуччя, але дане дослідження присвячене тільки цим відношенням. Стандартна модель регресії, яку ми використовували в даному дослідженні, передбачає лінійну залежність, саме тому невідповідність між даними і моделлю може мати негативний вплив на величину дисперсії, що зображається моделлю.

В таблиці 2.3.2.4.1. продемонстровано, що немає особливого значення, який фактичний дохід має людина: високий або низький, високі рівні матеріалізму завжди корелюють з низькими рівнями суб'єктивного благополуччя. Однак, якщо ж людина має високі рівні матеріалізму, кращий фактичний дохід в деякій мірі може допомогти покращити суб'єктивне благополуччя. Для людей з низьким доходом, немає різниці в рівнях суб'єктивного благополуччя, якщо у них низькі або середні рівні матеріалізму, тоді як люди з високими рівнями матеріалізму і низьким фактичним доходом заявляють про дещо нижчі рівні суб'єктивного благополуччя. Більше цього, результати демонструють, що люди з низькими або середніми рівнями матеріалізму і, без різниці, високим чи низьким фактичним доходом, заявляють про однакові рівні суб'єктивного благополуччя. У той самий час, люди з середніми показниками фактичного доходу, в більшій мірі виявляються схильними до матеріалізму, ніж інші. А ті, хто заявляє про середній рівень матеріалізму та середній рівень фактичного доходу, дещо виділяються серед інших груп, в контексті суб'єктивного благополуччя.

2.3.2.5. Взаємозв'язок матеріалізму та фактичного доходу людини в сукупності на суб'єктивне благополуччя без взаємодії та з

У Таблиці 2.3.2.5.1. показані кореляції між внутрішніми

(нематеріальними) і зовнішніми (матеріальними) цінностями та кожним аспектом суб'єктивного благополуччя. Як можна побачити, внутрішні цінності позитивно пов'язані з усіма аспектами психологічного благополуччя. Найсильніша позитивна кореляція ($r=0.61$, $p>0.5$) простежується між ймовірністю досягнення внутрішніх прагнень в майбутньому з поточним рівнем задоволеності життям. Найслабша та найменш важлива кореляція ($r=0.38$, $p>0.5$) існує між досягненням нематеріальних прагнень в майбутньому та поточним позитивним афектом.

Таблиця 2.3.2.5.1.

Кореляція між цінностями та суб'єктивним благополуччям

		Задоволеність в життєв	Суб'єктивн е щастя	Позитивний ефект
Внутрішні (нематеріальні) цінності	Важливість	0.57	0.56	0.53
	Ймовірність	0.61	0.61	0.47
	Досягнення в майбутньому	0.59	0.60	0.38
Зовнішні (матеріальні) цінності	Важливість	-0.44	-0.47	-0.36
	Ймовірність	-0.36	-0.35	-0.36
	Досягнення в майбутньому	0.41	0.40	0.36

У той самий час, не всі показники зовнішніх цінностей (важливість, ймовірність та досягнення в майбутньому), мали негативну кореляцію з показниками суб'єктивного благополуччя, як це припускалось в *гіпотезі 4*. Підтвердився обернено-пропорційний взаємозв'язок між важливістю та ймовірністю матеріальних прагнень з усіма трьома показниками суб'єктивного благополуччя, але припущена негативна кореляція показника “досягнення в майбутньому” не справдилась. Це тільки частково підтверджує вищезгадану *гіпотезу*. Найсильніша негативна кореляція ($r=-0.47$, $p<-0.5$)

існує між важливістю, якою людина наділяє матеріальні цінності, та рівнем суб'єктивного щастя людини. Це означає, що при централізації матеріальних прагнень в житті людини, вона відчуватиме себе значно нещасною, ніж при нижчих показниках матеріальної важливості. Найслабша та менш важлива кореляція ($r=0.35$, $p<-0.5$) в даному випадку існує між ймовірністю зовнішніх прагнень та поточним показником суб'єктивного щастя людини.

Отримані дані, через які не можна підтвердити висунуту *гіпотезу* повністю, це показник досягнення в майбутньому матеріальних прагнень. З усіма трьома показниками суб'єктивного благополуччя це значення має позитивну кореляцію, хоча очікувався негативний взаємозв'язок. Цей результат можна пояснити тим, що люди, які задоволені власним життям, відчують щастя та позитивні емоції, можуть краще уявити свої матеріальні чи нематеріальні досягнення в майбутньому. Іншими словами, при низькому рівні суб'єктивного благополуччя, люди відчують негативний ефект та песимістичне налаштування, тому їм важче очікувати на якісь позитивні зміни в своєму майбутньому, щодо свої матеріальних чи нематеріальних прагнень.

У той час коли всі типи внутрішніх прагнень позитивно корелюють з кожним аспектом психологічного благополуччя, і очікується негативна кореляція всіх типів зовнішніх прагнень з цими ж показниками, одне зі значень зовнішніх прагнень (досягнення в майбутньому) має позитивну кореляцію з трьома значеннями суб'єктивного благополуччя. Хоча ми і отримали дане відхилення від припущення, ці результати все ж можуть частково підтвердити передбачену *гіпотезу*.

ВИСНОВКИ

Дане дослідження було спрямовано на те, щоб виявити, як рівень матеріалізму, фактичного доходу людей, та їх матеріальні і нематеріальні цінності пов'язані з рівнями суб'єктивного благополуччя людей в Україні. В ході дослідження було підтверджено *гіпотезу 1* та *гіпотезу 3* повністю, а *гіпотезу 2* та *гіпотезу 3* тільки частково.

В *гіпотезі 1* передбачалося, що матеріалізм має негативний взаємозв'язок з суб'єктивним благополуччя і це було підтверджено в кореляційному дослідженні. Також виявилось, що матеріалізм має сильнішу кореляцію з суб'єктивним благополуччя, ніж рівень фактичного доходу, і тому він є більш значущим показником для передбачення рівнів суб'єктивного благополуччя. Також більш важливим показником для оцінки рівня суб'єктивного благополуччя виявився показник того, як людина сприймає свій дохід, в порівнянні з фактичним доходом. Саме тому *гіпотеза 2* щодо взаємозв'язку фактичного доходу та суб'єктивного благополуччя не може бути підтверджена в повній мірі, так як існують більш значимі показники кореляції.

В *гіпотезі 3* вважалось, що між рівнем матеріалізму та рівнем фактичного доходу існує взаємодія, яка впливатиме на суб'єктивне благополуччя. Ця *гіпотеза* була підтверджена в повній мірі. Отже, ті люди у яких спостерігається низький рівень матеріалізму та, у той самий час, вони мають високий фактичний дохід, у своїх відповідях заявляють про високі показники суб'єктивного благополуччя. Відповідно, ті люди, у яких високі рівні матеріалізму і одночасно низький фактичний дохід, мають істотно нижчі значення суб'єктивного благополуччя.

Щодо кореляції матеріальних та нематеріальних цінностей з рівнем суб'єктивного благополуччя, було виявлено що зв'язок всіх нематеріальних

показників (важливості, ймовірності, та досягнення в майбутньому) підтвердив свій позитивний характер, висунутий в *гіпотезі 4*, однак негативна кореляція не була виявлена з усіма трьома показниками матеріальних цінностей, тому *гіпотеза 4* справдилась тільки частково. Показник “досягнення в майбутньому” за шкалою матеріальних цінностей, який мав позитивну кореляцію з суб’єктивним благополуччям, може бути пояснений тим, що щасливі люди з високою задоволеністю життям та позитивним афектом, краще уявляють свої досягнення в майбутньому: матеріальні чи нематеріальні.

Отже, роль матеріалізму і фактичного доходу в була значній мірі пов’язаною з суб’єктивним благополуччям. Це дослідження продемонструвало, що високий матеріалізм і низький фактичний дохід свідчать про низький рівень суб’єктивного благополуччя, а низький матеріалізм і високий фактичний дохід, у свою чергу, свідчать про високий рівень суб’єктивного благополуччя. Для майбутніх досліджень було б краще використовувати значно більшу вибірку. Також було б цікаво дослідити професії людей та їх стосунки з іншими людьми в майбутніх дослідженнях, оскільки люди з високим рівнем матеріалізму з більшою ймовірністю шукають об’єкти, за допомогою яких вони можуть покращити свій соціальний статус та благополуччя[68]. Також було б цікаво продовжити вивчення тих людей, які мають середній дохід, але їх рівні матеріалізму є значно вищими, ніж у людей з низьким або високим фактичним доходом. Ця група сильно виділяється і тому може стати предметом майбутніх досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Richins M. Materialism as a consumer value: Measure development and validation. *Journal of Consumer Research* / M. Richins, S. Dawson // *The Journal of Consumer Research*. – 1992.
2. Kasser T. Materialistic values and well-being in business students / T. Kasser, A. Ahuvia // *European Journal of Social Psychology*. – 2002.
3. Kasser T. A dark side of the American dream: Correlates of financial success as a central life aspiration. / T. Kasser, R. Ryan // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 1993.
4. Kasser T. Further Examining the American Dream: Differential Correlates of Intrinsic and Extrinsic Goals / T. Kasser, R. Ryan. – 1996.
5. SAGIV L. Value priorities and subjective well-being: direct relations and congruity effects / L. SAGIV, S. SCHWARTZ // *European Journal of Social Psychology*. – 2000.
6. Belk R. Materialism: Trait aspects of living in the material world / Russell Belk // *Journal of Consumer Research*. – 1985.
7. Ryan R. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being / R. Ryan, E. Deci. – 2000
8. Diener E. Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life / E. Diener, O. Shigehiro, E. Richard. // *Annual Review of Psychology*. – 2003.
9. The American Dream in Russia: Extrinsic aspirations and well-being in two cultures. *Personality and Social Psychology Bulletin* / R. Ryan, V. Chirkov, T. Little, E. Deci. – 1999.
10. The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment* / E. Diener, R. Emmons, R. Larson, S. Griffin. // *Journal of Personality Assessment*. – 1985.

11. Dittmar, H. Addictive buying behavior- a growing concern? A review and empirical exploration of the role of gender, age, and materialism / Dittmar, H.. – 2003.
12. Dittmar, H. A new look at "compulsive buying": Self-discrepancies and materialistic values as predictors of compulsive buying tendency / Dittmar, H.. – 2003.
13. Burroughs J. Materialism and well-being: A conflicting values perspective / J. Burroughs, A. Rindfleisch. // Journal of Consumer Research. – 2002.
14. Schmuck. Intrinsic and extrinsic goals: Their structure and relationship to well-being in German and UK college students / Schmuck, Kasser, Ryan. – 2000.
15. Srivastava A. Money and subjective well-being: It's not the money, it's the motives / Srivastava A., Locke E.A., Bartol K.M.. // Journal of Personality and Social Psychology. – 2001.
16. Solomon, M. R., Bamossy, G., & Askegaard, S. (2002). Consumer behaviour: A European perspective (2nd Edition). Harlow: Pearson Education.
17. Hayo, B., & Seifert, W. (2003). Subjective economic well-being in Eastern Europe.
18. Dittmar, H. (1992). The social psychology of material possessions: To have is to be. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf.
19. Lunt, P. K., & Livingstone, L. S. (1992). Mass consumption and personal identity: Everyday economic experience. Buckingham: Open University Press.
20. Ger, G. Cross-cultural differences in materialism / Ger, G., Belk, R. W. // Journal of Economic Psychology. – 1996.
21. Andrews F.M. Social Indicators of Well-Being / Andrews F.M., Withey S.B.. // New York: Plenum. – 1976.

22. Diener E. Subjective well-being is essential to well-being / Diener E, Sapyta J.J., Suh E.M.. // Psychol. Inq. – 1998.
23. Cantril H. The pattern of human concern / Cantril H.. // New Brunswick, NJ: Rutgers University Press. – 1965.
24. The relationship between income and subjective well-being: Relative or absolute? / Diener, E., Sandvik, E., Seidlitz, L., Diener, M.. – 1993.
25. Veenhoven, R. Is happiness relative? / Veenhoven, R.. – 1991.
26. Zavisca, J. Does money buy happiness in unhappy Russia? / Zavisca, J., Hout, M.. – 2005.
27. Economics of development (4th ed.) / Gillis, M., Perkins, D. H., Roemer, M., Snodgrass, D. R.. // New York: W. W. Norton and Company. – 1996.
28. Klasen, S. Measuring poverty and deprivation in South Africa / Klasen, S.. // Review of Income and Wealth. – 2000.
29. Diener, E. Factors predicting the subjective well-being of nations / Diener, E., Diener, M., Diener, C.. // Journal of Personality and Social Psychology. – 1995.
30. Arthaud-Day, M. L. The wealth of nations and the happiness of nations: Why “accounting” matters. / Arthaud-Day, M. L., Near, J. P.. – 2005.
31. Cheung, C. K. Forming life satisfaction among different social groups during the modernization of China / Cheung, C. K., Leung, K. K.. // Journal of Happiness Studies. – 2004.
32. Graham, C. Does happiness pay? An exploration based on panel data from Russia / Graham, C., Eggers, A., Sukhtankar, S.. // Journal of Economic Behavior and Organization. – 2004.
33. Brinkerhoff, M. B. Basic minimum needs, quality of life and selected correlates: Explorations in villages in northern India / Brinkerhoff, M. B, Fredell, K. A., Frideres, J. S.. – 1997.

34. Howell, C. J. Is wealth related to happiness for the materially deprived? Examining the association between wealth and happiness among indigenous Malaysian farmers / Howell, C. J., Howell, R. T., Schwabe, K. A.. – 2006.
35. Some costs of American corporate capitalism: A psychological exploration of value and goal conflicts / Kasser, T., Cohn, S., Kanner, A. D., Ryan, R. M.. – 2007.
36. A metaanalysis of the materialism literature. Brighton: Manuscript under review, University of Sussex. / Dittmar, H., Bond, R., Hurst, M., Kasser, T.. – 2013.
37. Banerjee, R. Individual differences in children's materialism: The role of peer relationships / Banerjee, R., Dittmar, H. – 2008.
38. Materialism, defensive and assertive self-presentational tactics, and life satisfaction / Christopher, A. N., Lasane, T. P., Troisi, J. D., Park, L. E.. // *Journal of Social and Clinical Psychology*. – 2007.
39. Martos, T. Life goals and well-being: Does financial status matter? Evidence from a representative Hungarian sample. / Martos, T., Kopp, M. S.. – 2012.
40. Sheldon, K. M. Positive value change during college: Normative trends and individual differences / Sheldon, K. M.. // *Journal of Research in Personality*. – 2005.
41. Niemiec, C. P. The path taken: Consequences of attaining intrinsic and extrinsic aspirations in post-college life / Niemiec, C. P., Ryan, R. M., Deci, E. L.. // *Journal of Research in Personality*. – 2009.
42. Hellevik, O. Economy, values, and happiness in Norway / Hellevik, O.. // *Journal of Happiness Studies*. – 2003.
43. Lacefield, K. Birth cohort increases in psychopathology among young Americans, 1938–2007: A cross-temporal metaanalysis of the MMPI / Lacefield, K., Schurtz, D. R.. – 2010.

44. Cuing consumerism: Situational materialism undermines personal and social well-being. / Bauer, M. A., Wilkie, J. E. B., Kim, J. K., Bodenhausen, G. B.. – 2012.
45. Solberg, E. G. Why are materialists less satisfied? In T. Kasser & A. D. Kanner (Eds.), *Psychology and consumer culture: The struggle for a good life in a materialistic world* / Solberg, E. G., Diener, E., Robinson, M. D.. – 2004.
46. Lyubomirsky, S. The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? / Lyubomirsky, S., King, L., Diener, E.. – 2005.
47. Biswas-Diener, R., Vitterso, J., & Diener, E. The Danish effect: Beginning to explore high well-being in Denmark. Manuscript submitted. – 2008.
48. Kahneman, D. Developments in the measurement of subjective well-being / Kahneman, D., Krueger, A.B.. // *Journal of Economic Perspectives*. – 2006.
49. Reexamining adaptation and the set point model of happiness: Reactions to changes in marital status / Lucas, R.E., Clark, A.E., Georgellis, Y., Diener, E.. // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 2003.
50. Staw, B.M. Employee positive emotion and favorable outcomes at the workplace / Staw, B.M., Sutton, R.I., Pelled, L.H.. – 1994.
51. Happiness and health: Environmental and genetic contributions to the relationships between subjective well-being, perceived health, and somatic illness / Roysamb, E., Tambs, K., Reichbom-Kjennerud, E., Neale, M.C.. // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 2003. – №85.
52. Cohen, S. Emotional style and susceptibility to the common cold / Cohen, S., Doyle, W.J., Turner, R.B.. – 2003.
53. Pressman, S.D. Use of social words in autobiographies and longevity / Pressman, S.D., Cohen, S.. – 2007.
54. Thoits, P.A. Volunteer work and well-being / Thoits, P.A., Hewitt, L.N.. // *Journal of Health and Social Behavior*. – 2001.

55. Biswas-Diener, R. The subjective well-being of the homeless, and lessons for happiness / Biswas-Diener, R., Diener, E.. – 2006.
56. Schwartz, S.H. Universals in the content and structure of values: Theory and empirical tests in 20 countries. In M. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* / Schwartz, S.H.. // New York: Academic Press. – 1992.
57. Grouzet, F.M.E. The structure of goal contents across 15 cultures / Grouzet, F.M.E., Kasser, T., Ahuvia, A.. // *Journal of Personality & Social Psychology*. – 2005.
58. Lyubomirsky, S. A Measure of Subjective Happiness: Preliminary Reliability and Construct Validation / Lyubomirsky, S., Lepper, H. S.. – 1999.
59. Moschis G.P. Consumer socialization: A theoretical and empirical analysis / Moschis G.P., Churchill G.A. Jr.. // *Journal of Marketing Research*. – 1978.
60. Joseph S. A bipolar happiness and depression scale / Joseph S., McCollam P. – 1993.
61. Seligman M. E. P. *Positive psychology: an introduction* / Seligman M. E. P., Csikszentmihalyi M., 2000.
62. Kahneman D. High income improves evaluation of life but not emotional well-being / Kahneman D., Deaton A.. – 2010.
63. Diener, E. Rising income and the subjective well-being of nations / Diener, E., Tay, L., Oishi, S.. // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 2013. – №104.
64. Lamu, A. N. The relative importance of health, income and social relations for subjective well-being: An integrative analysis / Lamu, A. N., Olsen, J. A.. – 2016.

65. Karabati, S. Values, materialism, and well-being: A study with Turkish university students / Karabati, S., Cemalcilar, Z.. // Journal of Economic Psychology. – 2010. – №31(4).
66. Roberts J. A. Materialism and satisfaction with overall quality of life and eight life domains / Roberts J. A., Clement A.. – 2007.
67. The Case for a Universal Basic Income, Open Borders, and a 15-hour Workweek (Netherlands: Correspondent Press, 2016).
68. Johnson, L. The impact of self on materialism among teenagers / Johnson, L., Luciana, A. G., Leckie, C.. // Journal of Consumer Behaviour. – 2016.
69. Linking advertising, materialism, and life satisfaction / Sirgy, M. J., Gurel-Atay, E., Webb, D. та ін.]. – 2012.
70. Ценностные ориентации различных социальных групп в условиях разных форм собственности / Социальная психология экономического поведения. М., Наука, 1999.
71. В.О. Васютинський. Культура бідності: соціально-психологічний зміст та інструментарій дослідження / В.О. Васютинський.
72. А.Л. Журавлев. Взаимосвязь оценки качества жизни и экономико-психологического статуса личности / Проблемы экономической психологии. Том 1 / А.Л. Журавлев, А.Б. Купрейченко., 2004.
73. Depression in Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/336805/Infograph-mental-health-Ukraine-en.pdf?ua=1.

ДОДАТКИ

Додаток А

Кореляційна матриця фактичного доходу, рівня задоволеності цим доходом та трьох показників матеріалізму

	11. Як ви оцінюєте свій поточний матеріальний стан?	10. Оцініть, на скільки ви задоволені вашим щомісячним доходом по шкалі від 1 до 10.	mvs_c	mvs_h	mvs_s
11. Як ви оцінюєте свій поточний матеріальний стан?	1	0.719702	-0.340117	-0.511304	-0.186409
10. Оцініть, на скільки ви задоволені вашим щомісячним доходом по шкалі від 1 до 10.	0.719702	1	-0.504658	-0.652431	-0.39754
mvs_c	-0.340117	-0.504658	1	0.61876	0.792848
mvs_h	-0.511304	-0.652431	0.61876	1	0.594597
mvs_s	-0.186409	-0.39754	0.792848	0.594597	1

Додаток Б

Кореляційна матриця між фактичним доходом, рівнем задоволеності цим доходом та параметрами суб'єктивного благополуччя

	10. Оцініть, на скільки ви задоволені вашим щомісячним доходом по шкалі від 1 до 10.	11. Як ви оцінюєте свій поточний матеріальний стан?	SWLS	SHS	ABS_positive	ABS_negative
10. Оцініть, на скільки ви задоволені вашим щомісячним доходом по шкалі від 1 до 10.	1	0.719702	0.471668	0.50255	0.59444	-0.202468
11. Як ви оцінюєте свій поточний матеріальний стан?	0.719702	1	0.273087	0.301705	0.319582	-0.142475
SWLS	0.471668	0.273087	1	0.822268	0.575682	-0.326724
SHS	0.50255	0.301705	0.822268	1	0.695862	-0.382936
ABS_positive	0.59444	0.319582	0.575682	0.695862	1	-0.161108
ABS_negative	-0.202468	-0.142475	-0.326724	-0.382936	-0.161108	1

Додаток В

Кореляційна матриця між матеріалізмом та суб'єктивним благополуччям.

	SWLS	SHS	ABS_positive	ABS_negative	mvs_c	mvs_h	mvs_s
SWLS	1	0.822268	0.575682	-0.326724	-0.384516	-0.307017	-0.312783
SHS	0.822268	1	0.695862	-0.382936	-0.405055	-0.318575	-0.342277
ABS_positive	0.575682	0.695862	1	-0.161108	-0.493904	-0.461448	-0.410632
ABS_negative	-0.326724	-0.382936	-0.161108	1	0.422238	0.299407	0.340461
mvs_c	-0.384516	-0.405055	-0.493904	0.422238	1	0.61876	0.792848
mvs_h	-0.307017	-0.318575	-0.461448	0.299407	0.61876	1	0.594597
mvs_s	-0.312783	-0.342277	-0.410632	0.340461	0.792848	0.594597	1

Додаток Г

Кореляційна матриця між цінностями та суб'єктивним благополуччям.

	SWLS	SHS	ABS_positive	intristic_lm	intristic_li	intristic_att	extristic_im	extristic_li	extristic_att
SWLS	1	0.822268	0.575682	0.570449	0.613226	0.59444	-0.439525	-0.361586	0.412486
SHS	0.822268	1	0.695862	0.560308	0.607282	0.601448	-0.475088	-0.345294	0.400536
ABS_positive	0.575682	0.695862	1	0.530948	0.469402	0.379845	-0.361678	-0.357615	0.331337
intristic_lm	0.570449	0.560308	0.530948	1	0.879902	0.693972	-0.348673	-0.300635	0.385131
intristic_li	0.613226	0.607282	0.469402	0.879902	1	0.835171	-0.313149	-0.149927	0.480838
intristic_att	0.59444	0.601448	0.379845	0.693972	0.835171	1	-0.231073	-0.0806211	0.605898
extristic_im	-0.439525	-0.475088	-0.361678	-0.348673	-0.313149	-0.231073	1	0.869791	0.0509597
extristic_li	-0.361586	-0.345294	-0.357615	-0.300635	-0.149927	-0.0806211	0.869791	1	0.106183
extristic_att	0.412486	0.400536	0.331337	0.385131	0.480838	0.605898	0.0509597	0.106183	1

Додаток Г

Результати лінійної регресії для:

1. Матеріалізму

```
In [8]: ## Linear regression mvs ~ wb
```

```
In [9]: X = mvs.reshape(len(mvs), 1)
Y = wb

ra(x_data=X, y_data=Y, x_name='mvs', y_name='wb')
```

Coefficients(slope of the line): [-0.68038023]

Mean squared error: 1.36

R-square: 0.16'

	Coefficients	Standard Errors	t values	Probabilites
0	6.0130	0.212	28.385	0.0
1	-0.6804	0.074	-9.205	0.0

2. Доходу

```
In [10]: ## Linear regression income ~ wb
```

```
In [11]: X = income.reshape(len(income), 1)
Y = wb

ra(x_data=X, y_data=Y, x_name='income', y_name='wb')
```

Coefficients(slope of the line): [0.1370624]

Mean squared error: 1.57

R-square: 0.04'

	Coefficients	Standard Errors	t values	Probabilites
0	3.2572	0.204	15.976	0.0
1	0.1371	0.026	5.197	0.0

3. Матеріалізму та доходу разом без взаємодії

```
In [12]: # Multiple linear regression
# income and mvs ~ wb
```

```
In [13]: X = np.stack([income, mvs], axis=1)
Y = wb

x_train, x_test, y_train, y_test = train_test_split(X, Y, test_size=0.2, random_state=42)
y_test_pred = linear_model.LinearRegression().fit(x_train, y_train).predict(x_test)

ra(x_data=X, y_data=Y, x_name='income & mvs', y_name='wb')
```

Coefficients(slope of the line): [0.05544671 -0.60024078]

Mean squared error: 1.25

R-square: 0.21'

	Coefficients	Standard Errors	t values	Probabilites
0	5.4133	0.336	16.087	0.000
1	0.0554	0.026	2.141	0.037
2	-0.6002	0.078	-7.708	0.000

4. Матеріалізму та доходу разом зі взаємодією

```
In [48]: from sklearn.preprocessing import PolynomialFeatures

X = np.stack([income, mvs], axis=1)
X = StandardScaler().fit_transform(X)
inter = income * mvs

X = np.stack([X[:, 0], X[:, 1], X[:, 0] * X[:, 1]], axis=1)

print(X.shape)

Y = wb

ra(x_data=X, y_data=Y, x_name='income & mvs', y_name='wb')

(53, 3)
Coefficients(slope of the line): [ 0.17503671 -0.60358434 -0.02727496]
Mean squared error: 1.28
```

R-square: 0.23'

	Coefficients	Standard Errors	t values	Probabilites
0	4.1846	0.079	52.799	0.000
1	0.1750	0.082	2.123	0.039
2	-0.6036	0.080	-7.531	0.000
3	-0.0273	0.074	-0.367	0.715

Додаток Д

Код обчислень статистичних результатів на мові програмування Python3.

```
import matplotlib.pyplot as plt
import pandas as pd
import numpy as np

def _invert(value_series):
    d = {
        5: 1,
        1: 5,
        2: 4,
        4: 2,
        3: 3
    }
    return [d[v] for v in value_series]

def _invert2(value_series):
    d = {
        7: 1,
        6: 2,
        5: 3,
        4: 4,
        3: 5,
        2: 6,
        1: 7
    }
    return [d[v] for v in value_series]

def transform(value_series):
    return np.array([1 if x == 'Так' else 0 for x in value_series])

def transform_edu(value_series):
    d = {'Вища освіта': 0,
        'Професійно-технічна освіта': 1,
        'Повна середня освіта': 2,
        'Повна середня школа': 2,
        'Неповна середня освіта': 3,
        'Початкова школа': 4
    }
    return np.array([d[x] for x in value_series])

def read_row_data():
    row_data = pd.read_excel('row_data_v4_08.05.2019.xlsx.xlsx')
    row_data = row_data[1:]
    row_data = row_data.reset_index()
    return row_data
```

TABLE 1

def create_table1(df):

table1 = df.loc[:,

'Електронна адреса (якщо ви бажаєте отримати результати)':'10. Оцініть, на скільки ви задоволені вашим щомісячним доходом по шкалі від 1 до 10.']

table1['11. Як ви оцінюєте свій поточний матеріальний стан?'] = df['11. Як ви оцінюєте свій поточний матеріальний стан?']

table1['12. Чи маєте ви близькі стосунки?'] = df['12. Чи маєте ви близькі стосунки?']

table1['mvs_h'] = get_mvs_h(df)

table1['mvs_s'] = get_mvs_s(df)

table1['mvs_c'] = get_mvs_c(df)

table1['mvs'] = get_mvs(df)

*table1['SWLS'] = df['1. В основному моє життя майже ідеальне'] + *

*df['2. Моє життя чудове'] + *

*df['3. Я задоволений (-на) своїм життям'] + *

*df['4. Поки що я отримав (-ла) від життя те важливе, що хотів (-ла)'] + *

df['5. Якби я міг (-ла) знову прожити своє життя, я майже нічого в ньому не змінив (-ла) би']

table1['SWLS'] = table1['SWLS'] / 5

*SHS = df['1. В цілому я вважаю себе'] + *

*df['2. Порівняно з більшістю своїх однолітків я вважаю себе'] + *

*df['3. Деякі люди в цілому дуже щасливі. Вони насолоджуються життям незалежно від того, що відбувається, беручи від нього по максимуму. У якій мірі ця характеристика властива вам?'] + *

_invert2(df['4. Деякі люди в цілому не дуже щасливі. Хоча вони не перебувають у депресії, вони ніколи не здавалися такими щасливими, як могли бути. У якій мірі ця характеристика властива вам?'])

SHS = SHS / 4

table1['SHS'] = SHS

*positive_affect = transform(df['1. Чи відчували ви особливий ентузіазм або зацікавленість у чомусь?']) + *

*transform(df['2. Чи відчували ви гордість, коли хтось говорив вам комплімент за те, що ви зробили?']) + *

*transform(df['3. Чи відчували ви задоволення від досягнення мети?']) + *

*transform(df['4. Чи відчували ви себе на сьомому небі від щастя?']) + *

transform(df['5. Чи відчували ви радість від того, що все йшло, як ви хотіли?'])

*negative_affect = transform(df['6. Чи відчували ви тривогу, що довго не могли займати керівну посаду?']) + *

*transform(df['7. Чи відчували ви себе самотньо або відірваним від інших людей?']) + *

*transform(df['8. Чи відчували ви нудьгу?']) + *

*transform(df['9. Чи відчували ви себе нещасним або пригніченим?']) + *

transform(df['10. Чи відчували ви себе засмученим через те, що хтось вас критикував?'])

```

table1['ABS_positive'] = positive_affect
table1['ABS_negative'] = negative_affect
table1['sex'] = np.array([1 if x == 'чоловіча' else 0 for x in df['2. Стать']])

    table1['edu'] = transform_edu(df['3. Яка у вас освіта? Якщо підходить декілька
варіантів, виберіть найвищий отриманий рівень.'])

    return table1

def get_mvs_h(df):
    result = df['1. Моє життя стало б краще, якби у мене були речі, яких в мене нема'] + \
        df['3. Я почував би себе щасливішим, якби я міг дозволити собі придбати більше
речей'] + \
        df['4. Мене дратує, коли я не можу дозволити собі придбати те, що мені
подобається']
    return result / 3.0

def get_mvs_s(df):
    result = df['2. Те, чим я володію, багато говорить про те, як я себе відчуваю'] + \
        df['6. Я захоплююся людьми, в яких є дорогі будинки, автомобілі, одяг'] + \
        df['7. Мені подобається мати речі, які вражають людей']
    return result / 3.0

def get_mvs_c(df):
    result = df['5. Я дуже люблю робити покупки'] + \
        df['8. Мені подобається, що у мене є велика кількість розкішних речей'] + \
        _invert(df['9. Я намагаюся занадто не переживати з приводу кількості
матеріальних речей, якими я володію'])
    return result / 3.0

def get_mvs(df):
    mvs_h = get_mvs_h(df)
    mvs_s = get_mvs_s(df)
    mvs_c = get_mvs_c(df)
    return (mvs_h + mvs_s + mvs_c) / 3

##### TABLE 1 DONE
def get_impotance_score(df, person_idx, questions_idxs):
    person = df.iloc[person_idx]
    importance_template = "{}. Наскільки це для вас важливо?"
    importance_score = np.mean([person[importance_template.format(x)] for x in
questions_idxs])
    return importance_score

```

```

def get_likelihood_score(df, person_idx, questions_idxs):
    person = df.iloc[person_idx]
    importance_template = "{}. Наскільки велика ймовірність того, що це станеться з вами в майбутньому?"
    importance_score = np.mean([person[importance_template.format(x)] for x in questions_idxs])
    return importance_score

def get_attainment_score(df, person_idx, questions_idxs):
    person = df.iloc[person_idx]
    importance_template = "{}. Наскільки ви вже наблизилися до цієї мети"
    importance_score = np.mean([person[importance_template.format(x)] for x in questions_idxs])
    return importance_score

def get_wealth(df, person_idx):
    im = get_impotence_score(df, person_idx, [1, 19, 37, 55, 73])
    li = get_likelihood_score(df, person_idx, [2, 20, 38, 56, 74])
    att = get_attainment_score(df, person_idx, [3, 21, 39, 57, 75])
    return im, li, att

def get_personal_growth(df, person_idx):
    ids = np.array([4, 22, 40, 58, 76])

    im = get_impotence_score(df, person_idx, ids)
    li = get_likelihood_score(df, person_idx, ids + 1)
    att = get_attainment_score(df, person_idx, ids + 2)
    return im, li, att

def get_fame(df, person_idx):
    ids = np.array([7, 25, 43, 61, 79])

    im = get_impotence_score(df, person_idx, ids)
    li = get_likelihood_score(df, person_idx, ids + 1)
    att = get_attainment_score(df, person_idx, ids + 2)
    return im, li, att

def get_relationships(df, person_idx):
    ids = np.array([10, 28, 46, 64, 82])

    im = get_impotence_score(df, person_idx, ids)
    li = get_likelihood_score(df, person_idx, ids + 1)
    att = get_attainment_score(df, person_idx, ids + 2)
    return im, li, att

def get_image(df, person_idx):
    ids = np.array([13, 31, 49, 67, 85])

```

```

im = get_impotence_score(df, person_idx, ids)
li = get_likelihood_score(df, person_idx, ids + 1)
att = get_attainment_score(df, person_idx, ids + 2)
return im, li, att

def get_community(df, person_idx):
    ids = np.array([16, 34, 52, 70, 88])

    im = get_impotence_score(df, person_idx, ids)
    li = get_likelihood_score(df, person_idx, ids + 1)
    att = get_attainment_score(df, person_idx, ids + 2)
    return im, li, att

def get_extristic(df, idx):
    im_wealth, li_wealth, att_wealth = get_wealth(df, idx)
    im_fame, li_fame, att_fame = get_fame(df, idx)
    im_image, li_image, att_image = get_image(df, idx)

    extristic_im = np.mean([im_wealth, im_fame, im_image])
    extristic_li = np.mean([li_wealth, li_fame, li_image])
    extristic_att = np.mean([att_wealth, att_fame, att_image])

    return extristic_im, extristic_li, extristic_att

def get_intristic(df, idx):
    im_relationships, li_relationships, att_relationships = get_relationships(df, idx)
    im_personal_growth, li_personal_growth, att_personal_growth = get_personal_growth(df,
idx)
    im_community, li_community, att_community = get_community(df, idx)

    intristic_im = np.mean([im_relationships, im_personal_growth, im_community])
    intristic_li = np.mean([li_relationships, li_personal_growth, li_community])
    intristic_att = np.mean([att_relationships, att_personal_growth, att_community])

    return intristic_im, intristic_li, intristic_att

def create_table_aspiration_idx(df):
    new_df = pd.DataFrame()
    intristic_im, intristic_li, intristic_att = [], [], []
    for i in range(len(df)):
        _intristic_im, _intristic_li, _intristic_att = get_intristic(df, i)
        intristic_im.append(_intristic_im)
        intristic_li.append(_intristic_li)
        intristic_att.append(_intristic_att)

    new_df['intristic_im'] = intristic_im
    new_df['intristic_li'] = intristic_li
    new_df['intristic_att'] = intristic_att

```

```

extristic_im, extristic_li, extristic_att = [], [], []
for i in range(len(df)):
    _extristic_im, _extristic_li, _extristic_att = get_extristic(df, i)
    extristic_im.append(_extristic_im)
    extristic_li.append(_extristic_li)
    extristic_att.append(_extristic_att)

new_df['extristic_im'] = extristic_im
new_df['extristic_li'] = extristic_li
new_df['extristic_att'] = extristic_att

new_df['intristic_im-extristic_im'] = new_df['intristic_im'] - new_df['extristic_im']
new_df['intristic_li-extristic_li'] = new_df['intristic_li'] - new_df['extristic_li']
new_df['intristic_att-extristic_att'] = new_df['intristic_att'] - new_df['extristic_att']
return new_df

```

Sex and materialism

```

def sex_and_mvs(df, _row):
    women_res, men_res = [], []

    for index, row in df.iterrows():
        if row['sex'] == 1:
            men_res.append(row[_row])
        else:
            women_res.append(row[_row])

    print('men = ' + str(np.mean(men_res)))
    print('women = ' + str(np.mean(women_res)))

```

Додаток Е

Шкали та їх переклад на українську.

PART I (optional)

1. Thinking about your own life and personal circumstances, how satisfied are you with your life as a whole?

PART II

1. How satisfied are you with your standard of living?
2. How satisfied are you with your health?
3. How satisfied are you with what you are achieving in life?
4. How satisfied are you with your personal relationships?
5. How satisfied are you with how safe you feel?
6. How satisfied are you with feeling part of your community?
7. How satisfied are you with your future security?

[Optional item]

8. How satisfied are you with your spirituality or religion?

MVS items (H,S,C) *
1. My life would be better if I own certain things I don't have. (H)
2. The things I own say a lot about how well I'm doing. (S)
3. I'd be happier if I could afford to buy more things. (H)
4. It bothers me that I can't afford to buy things I'd like. (H)
5. Buying things gives me a lot of pleasure. (C)
6. I admire people who own expensive homes, cars, clothes. (S)
7. I like to own things that impress people. (S)
8. I like a lot of luxury in my life. (C)
9. I try to keep my life simple, as far as possessions are concerned. (C) ^b

* Dimensions of MVS (H-Happiness; S-Success; C-Centrality) according to Richins (2004)

^b Item 9 was reversed scored prior to analyses, so all items were interpreted such that a higher score means more materialism.

SATISFACTION WITH LIFE SCALE

Instructions: Below are five statements that you may agree or disagree with. Using the 1 - 7 scale below, indicate your agreement with each item by placing the appropriate number on the line preceding that item. Please be open and honest in your responding.

• 7 - Strongly agree

• 6 - Agree

• 5 - Slightly agree

• 4 - Neither agree nor disagree

• 3 - Slightly disagree

• 2 - Disagree

• 1 - Strongly disagree

___ In most ways my life is close to my ideal.

___ The conditions of my life are excellent.

___ I am satisfied with my life.

___ So far I have gotten the important things I want in life.

___ If I could live my life over, I would change almost nothing.

SUBJECTIVE HAPPINESS SCALE (also known as General Happiness Scale)

Instructions: For each of the following statements and/or questions, please circle the point on the scale that you feel is most appropriate in describing you.

1. In general, I consider myself:

not a very happy person 1 2 3 4 5 6 7 a very happy person

2. Compared to most of my peers, I consider myself:

less happy 1 2 3 4 5 6 7 more happy

3. Some people are generally very happy. They enjoy life regardless of what is going on, getting the most out of everything. To what extent does this characterization describe you?

not at all 1 2 3 4 5 6 7 a great deal

4. Some people are generally not very happy. Although they are not depressed, they never seem as happy as they might be. To what extent does this characterization describe you?

not at all 1 2 3 4 5 6 7 a great deal

BRADBURN SCALE OF PSYCHOLOGIC WELLBEING (also known as the Affect Balance Scale)

Participants answer "Yes" or "No" to the following:

Positive affect questions:

During the past few weeks (did you feel)...

Did you feel particularly excited or interested in something?

Proud because someone complimented you on something you had done?

Pleased about having accomplished something?

On top of the world?

That things were going your way?

Negative affect questions:

During the past few weeks (did you feel)...

Did you feel so restless that you couldn't sit long in a chair?

Very lonely or remote from other people?

Bored?

Depressed or very unhappy?

Upset because someone criticized you?

Aspirations Index

1. How important is this to you?
2. How likely is it that this will happen in your future?
3. How much have you already attained this goal?

not at all - moderately - very

Life-goal: To achieve the "American Dream".

Life-goal: To be a very wealthy person.

Life-goal: To grow and learn new things.

Life-goal: To have my name known by many people.

Life-goal: To have good friends that I can count on.

Life-goal: To successfully hide the signs of aging.

Life-goal: To work for the betterment of society.

Life-goal: To be physically healthy.

Life-goal: To have many expensive possessions.

Life-goal: At the end of my life, to be able to look back on my life as meaningful and complete.

Life-goal: To be admired by many people.

Life-goal: To share my life with someone I love.

Life-goal: To have people comment often about how attractive I look.

Life-goal: To assist people who need it, asking nothing in return.

Life-goal: To feel good about my level of physical fitness.

Life-goal: To be financially successful.

Life-goal: To choose what I do, instead of being pushed along by life.

Life-goal: To be famous.

Life-goal: To have committed, intimate relationships.

Life-goal: To keep up with fashions in hair and clothing.

Life-goal: To work to make the world a better place.

Life-goal: To keep myself healthy and well.

Life-goal: To be rich.

Life-goal: To know and accept who I really am.

Life-goal: To feel that there are people who really love me, and whom I love.

Life-goal: To achieve the "look" I've been after.

Life-goal: To help others improve their lives.

Life-goal: To be relatively free from sickness.

Life-goal: To have enough money to buy everything I want.

Life-goal: To gain increasing insight into why I do the things I do.

Life-goal: To be admired by lots of different people.

Life-goal: To have deep enduring relationships.

Life-goal: To have an image that others find appealing.

Life-goal: To help people in need.

Life-goal: To have a physically healthy life style.

1. I am confident about my future. (100%)

2. I have a sufficient income to live on. (100%)

3. I have a sufficient income to live on. (100%)

4. I have a sufficient income to live on. (100%)

5. I have a sufficient income to live on. (100%)

6. I have a sufficient income to live on. (100%)

7. I have a sufficient income to live on. (100%)

8. I have a sufficient income to live on. (100%)

9. I have a sufficient income to live on. (100%)

10. I have a sufficient income to live on. (100%)

PERSONAL AND SOCIAL IDENTITY

Background: This is a list of personal and social identity goals. It is intended to be used as a guide to help you think about your goals and how to achieve them. It is not intended to be a checklist of goals.

ЧАСТИНА I (факультативно)

1. Подумайте про власні життєві та особисті обставини. Наскільки ви в цілому задоволені власним життям?

ЧАСТИНА II

1. Наскільки ви задоволені рівнем свого життя?
 2. Наскільки ви задоволені своїм здоров'ям?
 3. Наскільки ви задоволені тим, що ви досягли у своєму житті?
 4. Наскільки ви задоволені особистими відносинами?
 5. Наскільки ви задоволені безпекою?
 6. Наскільки ви задоволені своїм відчуттям належності до свого оточення?
 7. Наскільки ви задоволені своєю майбутньою безпекою?
- [Факультативна позиція]
8. Наскільки ви задоволені своєю духовністю або релігією?

Пункти шкали матеріалізму (H,S,C)*

1. Мое життя стало б краще, якби у мене були речі, яких в мене нема. (H)
• Те, чим я володію, багато говорить про те, як я себе почуваю. (S)
• Я почував би себе щасливішим, якби я міг дозволити собі придбати більше речей. (H)
• Мене дратує, коли я не можу дозволити собі придбати те, що мені подобається. (H)
• Я дуже люблю робити покупки. (C)
• Я захоплююся людьми, в яких є дорогі будинки, автомобілі, одяг. (S)
• Мені подобається мати речі, які вражають людей. (S)
• Мені подобається, що у мене є велика кількість розкішних речей. (C)
• Я намагаюся занадто не переживати з приводу кількості матеріальних речей, якими я володію. (C) ^б

* Шкала матеріалізму (H-Щастя; S-Успіх; C-Матеріальна центральність) згідно зі шкалою Річінс (2004)

^б Деякі висловлювання було закреслено до проведення аналізу, отже, всі пункти тлумачилися таким чином, що вище бал, то вищий рівень матеріалізму.

ШКАЛА ЗАДОВЛЕННЯ ЖИТТЯМ

Інструкції: Нижче наведено п'ять висловлювань, з якими ви можете погодитися або не погодитися. Використовуючи 7-бальну шкалу, оберіть бал і поставте його напроти кожного висловлювання. Відповідаючи, будьте ширими та чесними.

- 7 - Повністю погоджуюсь
- 6 - Погоджуюсь
- 5 - Трохи погоджуюсь
- 4 - Важко відповісти
- 3 - Трохи не погоджуюсь
- 2 - Не погоджуюсь
- 1 - Зовсім не погоджуюсь

- ___ В основному моє життя майже ідеальне.
- ___ Моє життя чудове.
- ___ Я задоволений (-на) своїм життям.
- ___ Поки що я отримав (-ла) від життя те важливе, що хотів (-ла).
- ___ Якби я міг (-ла) знову прожити своє життя, я майже нічого в ньому не змінив (-ла) би.

ШКАЛА СУБ'ЄКТИВНОГО ЩАСТЯ (також відома як Шкала загального щастя)

Інструкції: Стосовно кожного наступного висловлювання та (або) запитання обведіть цифру, яка найкраще відповідає вашим почуттям.

1. В цілому я вважаю себе
не дуже щасливою людиною 1 2 3 4 5 6 7 дуже щасливою людиною.
2. Порівняно з більшістю своїх однолітків я вважаю себе:
менш щасливим 1 2 3 4 5 6 7 більш щасливим
3. Деякі люди в цілому дуже щасливі. Вони насолоджуються життям незалежно від того, що відбувається, беручи від нього по максимуму. У якій мірі ця характеристика властива вам?
зовсім не властива 1 2 3 4 5 6 7 дуже властива
4. Деякі люди в цілому не дуже щасливі. Хоча вони не перебувають у депресії, вони ніколи не здавалися такими щасливими, як могли бути. У якій мірі ця характеристика властива вам?
зовсім не властива 1 2 3 4 5 6 7 дуже властива

ШКАЛА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЗА БРЕДБЕРНОМ (також відома як «Шкала афективного балансу»)

Учасники дають відповіді «Так» або «Ні» на такі запитання:

Запитання для вимірювання позитивного афекту:

- Протягом останніх декількох тижнів (чи відчували ви)...
- Чи відчували ви особливий ентузіазм або зацікавленість у чомусь?
 - Чи відчували ви гордість, коли хтось говорив вам комплімент за те, що ви зробили?
 - Чи відчували ви задоволення від досягнення мети?

- Чи відчували ви себе на сьомому небі від щастя?
- Чи відчували ви радість від того, що все йшло, як ви хотіли?

Запитання для вимірювання негативного афекту:

- Протягом останніх декількох тижнів (чи відчували ви)...
- Чи відчували ви тривогу, що довго не могли займати керівну посаду?
- Чи відчували ви себе самотньо або відірваним від інших людей?
- Чи відчували ви нудьгу?
- Чи відчували ви себе нещасним або пригніченим?
- Чи відчували ви себе засмученим через те, що хтось вас критикував?

Індекс прагнень

1. Наскільки це для вас важливо?
 2. Наскільки велика ймовірність того, що це станеться з вами в майбутньому?
 3. Наскільки ви вже наблизилися до мети?
- зовсім не наблизився - відносно наблизився - майже досяг мети

- Життя-мета: Бути заможною людиною.
- Життя-мета: Розвиватися і дізнаватися про щось нове.
- Життя-мета: Стати відомим.
- Життя-мета: Знайти друзів, на яких можна покластися.
- Життя-мета: Успішно приховувати ознаки старіння.
- Життя-мета: Працювати заради покращення суспільства.
- Життя-мета: Бути фізично здоровим.
- Життя-мета: Мати багато коштовних речей.
- Життя-мета: Озирнутися на своє життя і зрозуміти, що воно мало значення.
- Життя-мета: Щоб люди захоплювалися мною.
- Життя-мета: Прожити життя з кимось, кого я люблю.
- Життя-мета: Щоб люди часто говорили, наскільки привабливий у мене вигляд.
- Життя-мета: Допомогати людям, яким це потрібно, нічого не очікуючи натомість.
- Життя-мета: Бути задоволеним своїм фізичним станом.
- Життя-мета: Бути фінансово успішним.
- Життя-мета: Самому обирати, що робити, а не очікувати підказок від життя.
- Життя-мета: Бути відомим.
- Життя-мета: Мати серйозні близькі стосунки.
- Життя-мета: Мати модний одяг та зачіску.

Життя-мета: Працювати, щоб зробити цей світ кращим місцем.

Життя-мета: Слідувати за своїм здоров'ям.

Життя-мета: Бути багатим.

Життя-мета: Розуміти та приймати себе справжнього.

Життя-мета: Часто зустрічати своє ім'я у мас-медіа.

Життя-мета: Відчувати, що є люди, які дійсно мене люблять, і яких я теж люблю.

Життя-мета: Мати такий зовнішній вигляд, який мені хочеться.

Життя-мета: Допомогати іншим покращити своє життя.

Життя-мета: Бути відносно здоровим.

Життя-мета: Мати достатньо грошей, щоб купити все, що бажаю.

Життя-мета: Краще розуміти, чому я роблю те, що роблю.

Життя-мета: Щоб мною захоплювалися різні люди.

Життя-мета: Мати тривалі глибокі стосунки.

Життя-мета: Мати вигляд, який інші люди вважатимуть чарівним.

Життя-мета: Допомогати людям, що потрапили в біду.

Життя-мета: Вести здоровий спосіб життя.

Цей переклад з англійської мови на українську мову виконано мною, перекладачем Афанасьєвою
Оленою Андрівною.

ТОВ «Перше київське бюро перекладів»

Олена Андрівна Афанасьєва

